

MAHARAJA KRISHNAKUMARSINHJI BHAVNAGAR UNIVERSITY

CBCS Bachelor of Education (B.Ed.) CURRICULUM (REVISED) (For Two Years) Semester - I to IV

Revised Course
In Force from June-2019

M. K. Bhavnagar University

Revised Bachelor of Education (B.Ed.)

Two Year Programme

Frame work of the course
WEF-June 2019 (Revised)

Structure of the Course

Particular	Year				Total
Semester	I	II	III	IV	2 year
Working Days	100	100	100	100	400
Hours	600	600	600	600	2400

Mode	Particulars	SEMESTER				Total
		I	II	III	IV	
Theory	Credit	22	22	18	06	68
	Hours	330	330	330	180	1170
	Int.Marks	200	200	140	50	590
	Ext.Marks	350	350	310	100	1110
	Total Marks	550	550	450	150	1700
Practical	Credit	10	10	14	26	60
	Hours	270	270	270	420	1230
	Int.Marks	150	150	250	200	750
	Internship	-	-	-	250	250
	Annual lessons	-	-	-	100	100
	Total Marks	150	150	250	550	1100
Total	Credit	32	32	32	32	128
	Hours	600	600	600	600	2400
	Int.Marks	350	350	390	250	1340
	Ext.Marks	350	350	310	350	1360
	Annual lessons	-	-	-	100	100
	Total Marks	700	700	700	700	2800

Structure of Revised B.Ed. Syllabus Two Year From June-2019

Semester	I	II	III	IV	Total
Credit	32	32	32	32	128
Internal Marks	350	350	390	250	1340
External Marks	350	350	310	450	1460
Total Marks	700	700	700	700	2800

Method Group

The Student-Teacher can select two methods of the following Groups 1 To 3
From each group he/she can select any one method.

Group	Name of Method in Group
1	☐ Hindi ☐ English ☐ Social Science
2	☐ Gujarati ☐ Economics ☐ Mathematics
3	☐ Sanskrit ☐ Accountancy ☐ Science and Technology

Note: Generally the graduation subject should be select as a method- 1 for the admission and second method-2 can be select from any of the remaining group.

**B.Ed. SEMESTER-I
(Revised)**

Semester –I (Core Paper) Perspectives in Education							
Subject Code	Subjects/ Curriculum Components	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
1	Childhood and Growing Up	4	4	2.30	30	70	100
2	Contemporary India and Education	4	4	2.30	30	70	100
Curriculum and Pedagogic Study							
4	Language Across the curriculum	4	4	2.30	30	70	100
Enhancing Professional Capacity (EPC) <ul style="list-style-type: none"> EPC course exam to be conducted by the college. This course has syllabus base internal activities / Practical (Or Both) assessment only and so the candidates are required to obtain passing minimum marks to be eligible for the semester-1 exam. 							
EPC - 01	Reading and Reflecting on Texts	2	2	2	50	--	50
Pedagogy of School Subject Part-1 (Method-1)(Any two from given group)							
Method Code	Course	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
7a	Gujarati	4	4	2.30	30	70	100
7a	Hindi	4	4	2.30	30	70	100
7a	English (LL)	4	4	2.30	30	70	100
7a	Sanskrit	4	4	2.30	30	70	100
7a	Social Science	4	4	2.30	30	70	100
7a	Economics	4	4	2.30	30	70	100
7a	Accountancy	4	4	2.30	30	70	100
7a	Mathematics	4	4	2.30	30	70	100
7a	Science and Technology	4	4	2.30	30	70	100

B.Ed. SEMESTR-I

(Revised)

Practical Work

Sr. No	Practical Work	Instructional Hours/ week	Credit	Internal	External	Total
1	Micro Lessons (4-Lessons + 8-Observation)	-	2	20	--	20
2	Bridge Lessons (4-Lessons + 8-Observation)	-	2	20	--	20
3	Stray lessons in School (2+2 = 4- Lessons + 4-Observation)	-	2	40	--	40
4	Unit lessons in School (3 - Lessons + 3-Observation)	-	2	30	--	30
5	Project Work (TLM) in first method subject	-	2	40	--	40
Total			10	150	--	150

Guidelines for the practical work

- 1 **Micro Lessons** (Four skills) (1) Skill of Set Induction (2) Skill of fluency in questioning (3) B.B. Work (4) Skill of Explanation
- 2 **Bridge Lessons** based on different teaching method (Any Four)
- 3 **Stray Lessons** (2-First method + 2-Second method = Total - 04) For secondary school subject methods Std-6 to Std.-10 and for higher secondary school subject Std.-11 and Std.-12.
- 4 **Unit Lessons - 3** (Any method) for Secondary School Subjects methods Std-6 to Std.-10 and for higher secondary school subject Std.-11 and Std.-12.
- 5 **Project work** (TLM) in first method subject must be submitted at college.

B.Ed. Semester-II

(Revised)

Semester –II (Core Paper)							
Subject Code	Subjects/ Curriculum Components	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
3	Learning and Teaching	4	4	2.30	30	70	100
8	Knowledge and Curriculum	4	4	2.30	30	70	100
Curriculum and Pedagogic Study							
9	Assessment of Learning	4	4	2.30	30	70	100
Enhancing Professional Capacity (EPC)							
<ul style="list-style-type: none"> EPC course exam to be conducted by the college. This course has syllabus base internal activities / Practical (Or Both) assessment only and so the candidates are required to obtain passing minimum marks to be eligible for the semester-2 exam. 							
EPC-2	Drama And Art In Education	2	2	2	50	--	50
Pedagogy of School Subject Part-2 (method-2) (Any two from given group)							
Method Code	Course	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
7b	Gujarati	4	4	2.30	30	70	100
7b	Hindi	4	4	2.30	30	70	100
7b	English (LL)	4	4	2.30	30	70	100
7b	Sanskrit	4	4	2.30	30	70	100
7b	Social Science	4	4	2.30	30	70	100
7b	Economics	4	4	2.30	30	70	100
7b	Accountancy	4	4	2.30	30	70	100
7b	Mathematics	4	4	2.30	30	70	100
7b	Science and Technology	4	4	2.30	30	70	100

B.Ed.-SEMESTR-II

(Revised)

Practical Work

Sr. No	Practical Work	Credit	Internal	External	Total
1	Stray Lessons in School (4 – Lessons + 4 – Observation)	2	40	--	40
2	Unit Lessons in school (3-Lessons + 3- Objervation)	2	30	--	30
3	Block Teaching (2 + 2 = 4 - Lessons + 4- Observation)	4	40	--	40
4	Blue Print (in First method Subject)	2	40	--	40
Total		10	150	--	150

Guidelines for Practical Work

1. **Stray Lessons** (2 + 2 = 4) For secondary school subject methods Std-6 to Std.-10 and for higher secondary school subject Std.-11 and Std.-12.
2. **Unit Lessons - 3** (Any method) for Secondary School Subjects methods Std-6 to Std.-10 and for higher secondary school subject Std.-11 and Std.-12.
3. **Block Teaching Lesson Planning:** For Secondary School subject Std-6 to Std-10 and for higher secondary school subject Std-11 and Std-12.
4. **Blue print:** In first method school subject. Blue print having 25/50/100 marks planning.(Submission of total one Blue Prints).

**B.Ed. -Semester-III
(Revised)**

Semester–III							
Subject Code	Subjects/ Curriculum Components	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
6	Gender School and Society	4	4	2.30	30	70	100
10	Creating Inclusive School	4	4	2.30	30	70	100
Curriculum and Pedagogic Study (Any one from the following optional group)							
	Optional Course						
11	Health and physical education	4	4	2.30	30	70	100
11	Enviornmental Education	4	4	2.30	30	70	100
11	Guidance and counseling	4	4	2.30	30	70	100
Enhancing Professional Capacity (EPC) <ul style="list-style-type: none"> EPC course exam to be conducted by the college. This course has syllabus base internal activities / Practical (Or Both) assessment only and so the candidates are required to obtain passing minimum marks to be eligible for the semester-3 exam. 							
EPC-03	Critical Understanding of ICT	2	2	2	50	--	50
Pedagogy of School Subject (Any two from given group) <p>* Student will have to prepare themselves content course of secondary school subject of std. 9th / Higher secondary school subject of std. 11th (For Accountancy & Economics) selected by the students and University exam will be conducted by the end of term. The format of this exam as per TET/TAT exam format related to subject content only.</p>							
Method Code	Course	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
05	Gujarati	2	2	2	--	50	50
05	Hindi	2	2	2	--	50	50
05	English (LL)	2	2	2	--	50	50
05	Sanskrit	2	2	2	--	50	50
05	Social Science	2	2	2	--	50	50
05	Economics	2	2	2	--	50	50
05	Accountancy	2	2	2	--	50	50
05	Mathematics	2	2	2	--	50	50
05	Science and Technology	2	2	2	--	50	50

B.Ed.-SEMESTR-III

(Revised)

Practical Work

Sr. No.	Practical Work	Credit	Internal	External	Total
1	Discussion lesson in school (2 – Lessons + 2 – Observation)	2	20	-	20
2	Objective type test for two school subjects. (Std. 9 th & for economics - accountancy std.11 th)	4	100	-	100
3	Book review (School Textbook for two method)	4	50	-	50
4	Seminar / Workshop / Co-curriculum activities.	2	40	-	40
5	Project work (T. L. M.) – Optional course	2	40	-	40
	Total	14	250	-	250

Guidelines for Practical Work

1. **Discussion Lessons** (1 + 1= 2) For secondary school subject methods Std-9 to Std.-10 and for higher secondary school subject Std.-11 and Std.-12.
2. **Objective Type Test:** Submission from selected methods by the trainee.(Submission of Two objective type test sets)
3. **Book Review:**(except school textbooks), Selection, Deep reading, Evaluation, Assessment and Report Writing for submission (Two).
4. **Seminar/Workshop/Co-curriculum activities :** In any one Core Paper Subject.
5. **Project work** (TLM) in Optional subject must be submitted at college.

**B.Ed. -Semester-IV
(Revised)**

Enhancing Professional Capacity (EPC)							
<ul style="list-style-type: none"> EPC course exam to be conducted by the college. This course has syllabus base internal activities / Practical (Or Both) assessment only and so the candidates are required to obtain passing minimum marks to be eligible for the semester-4 exam. 							
EPC-04	Understanding the Self	2	2	2	50	--	50
Pedagogy of School Subject (Any two from given group)							
* Student will have to prepare themselves content course of secondary school subject of std. 10 th / Higher secondary school subject of std. 12 th (For Accountancy & Economics) selected by the students and University exam will be conducted by the end of term. The format of this exam as per TET/TAT exam format related to subject content only.							
Method Code	Course	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
05	Gujarati	2	2	2	--	50	50
05	Hindi	2	2	2	--	50	50
05	English (LL)	2	2	2	--	50	50
05	Sanskrit	2	2	2	--	50	50
05	Social Science	2	2	2	--	50	50
05	Economics	2	2	2	--	50	50
05	Accountancy	2	2	2	--	50	50
05	Mathematics	2	2	2	--	50	50
05	Science and Technology	2	2	2	--	50	50

B.Ed. -SEMESTER-IV

(Revised)

Practical Work

Sr. No.	Practical Work	Credit	Internal	External	Total
1	Internship 16-Week (Non plan 20- Lessons, 20- Observation, Maintain Log book)	10	--	250	250
2	Action Research	2	50	--	50
3	Lesson Observation of teachers. (6-Lessons)	6	60	--	60
4	Institutional visit (Any two)	2	50	--	50
5	Project work (T. L. M.) in second method subject.	2	40	--	40
6	Annual lessons (2)	4	--	100	100
Total		26	200	350	550

Guidelines for Practical Work

1. **Internship** : 16 week internship in recognized Upper primary/ Secondary/ Higher secondary school. Trainee have to perform following activities during internship and prepare detailed report with photograph.
  - ☐ Internship report must be verified and signed by the counselor/School Principal.
  - ☐ Non plan 20 lesson and 20 observations.
  - ☐ Detailed study of School document, like GR, Progress Report, Academic calendar.. etc
  - ☐ Organize cultural activity.
  - ☐ Interaction and observation of student
  - ☐ Submission of total report of Internship program.
2. **Action Research**: Selection of Problem, Data Collection, Analysis, Report writing and Submission. (One Submission)
3. **Lesson Observation of teachers** : Observe the ideal teaching work of school teachers or experienced teachers.
4. **Institutional Visit**: Visit of any special school, Well-known Higher Education institutes, Library/Inflibnet, Govt. Institutes/Training Center (G.C.E.R.T., DIET, SPIPA, Text Book Board etc.) and detail report submission.
5. **Project work** (TLM) in second method subject must be submitted at college.

B.ED.

SEMESTER - I

**B.Ed. SEMESTER-I
(Revised)**

Semester –I (Core Paper) Perspectives in Education							
Subject Code	Subjects/ Curriculum Components	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
1	Childhood and Growing Up	4	4	2.30	30	70	100
2	Contemporary India and Education	4	4	2.30	30	70	100
Curriculum and Pedagogic Study							
4	Language Across the curriculum	4	4	2.30	30	70	100
Enhancing Professional Capacity (EPC)							
<ul style="list-style-type: none"> EPC course exam to be conducted by the college. This course has syllabus base internal activities / Practical (Or Both) assessment only and so the candidates are required to obtain passing minimum marks to be eligible for the semester-1 exam. 							
EPC - 01	Reading and Reflecting on Texts	2	2	2	50	--	50
Pedagogy of School Subject Part-1 (Method-1)(Any two from given group)							
Method Code	Course	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
7a	Gujarati	4	4	2.30	30	70	100
7a	Hindi	4	4	2.30	30	70	100
7a	English (LL)	4	4	2.30	30	70	100
7a	Sanskrit	4	4	2.30	30	70	100
7a	Social Science	4	4	2.30	30	70	100
7a	Economics	4	4	2.30	30	70	100
7a	Accountancy	4	4	2.30	30	70	100
7a	Mathematics	4	4	2.30	30	70	100
7a	Science and Technology	4	4	2.30	30	70	100

B.Ed. SEMESTR-I

(Revised)

Practical Work

Sr. No	Practical Work	Instructional Hours/ week	Credit	Internal	External	Total
1	Micro Lessons (4-Lessons + 8-Observation)	-	2	20	--	20
2	Bridge Lessons (4-Lessons + 8-Observation)	-	2	20	--	20
3	Stray lessons in School (2+2 = 4- Lessons + 4-Observation)	-	2	40	--	40
4	Unit lessons in School (3 - Lessons + 3-Observation)	-	2	30	--	30
5	Project Work (TLM) in first method subject	-	2	40	--	40
Total			10	150	--	150

Guidelines for the practical work

1. **Micro Lessons** (Four skills) (1) Skill of Set Induction (2) Skill of fluency in questioning (3) B.B. Work (4) Skill of Explanation
2. **Bridge Lessons** based on different teaching method (Any Four)
3. **Stray Lessons** (2-First method + 2-Second method = Total - 04) For secondary school subject methods Std-6 to Std.-10 and for higher secondary school subject Std.-11 and Std.-12.
4. **Unit Lessons - 3** (Any method) for Secondary School Subjects methods Std-6 to Std.-10 and for higher secondary school subject Std.-11 and Std.-12.
5. **Project work** (TLM) in first method subject must be submitted at college.

B.Ed. Sem-I

Course-1 Child wood & Growing up

Credit-04

Internal : 30

External : 70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Children's Nature and Development 1.1 Educational Psychology : meaning and nature 1.2 Learning, Development & Adjustment in respect of learners innate potentialities 1.3 Method of the study of learners cognitive behaviors. 1, Observation 2, Interviu 3, Sociometry 4, Case study 1.4 Utility of Educational Psychology to teacher for understanding the learners	5	18
2	Growth & Development with reference to adolescence 2.1 Concept and principles of growth and development. Aspect of adolescence development 2.2 Aspect of Development(Physical, mental, Social, Emotional, Moral) and Development tasks 2.2 Characteristics of adolescence 2.4 Concept of Sex education and its need	6	18
3	Individual differences 3.1 Meaning and nature of individual differences 3.2 Factor affecting individual differences 3.3 Educational implications for class room teaching. 3.4 Exceptional children. (1) Identifications – classification (2) Problems (3) Treatment	5	17
4	Personality and adjustment 4.1 Meaning and types of personality 4.2 Methods of personality Measurement : (1) Self-reporting (2) Observation (3) Projective techniques. 4.3 Meaning and definition of adjustment 4.4 Self-defence : compensation, empathu, sublimation, daydream, migration, rationalization.	5	17

REFERENCE BOOKS :

- Johnson & Medinnus: Child Psychology –Behaviour &Development Wiley International Editor
- Thompson , George G : Child Psychology Growth Trends in Psychological Adjustment --The Times Of India Press Bombay
- Aggarwal J.C. :Child Development &The Process of Learning --Shipra Publication Vikas Marg Shakarpur ,Delhi
- Tharpe Louis P --Child Psychology & Development --The Ronald Press Company, New York
- Grover Sarla--Child Development --Kiran Gupta Printwell Publication Tilak Nagar Jaipur
- Tandon R.K.-- Child Psychology --APH Publishing Corporation Darya Ganj , New Delhi
- SiddiquiMujibulHasan-- Early Childhood Education-- APH Publishing Corporation Darya Ganj , New Delhi
- S.N. Reddy ,Reddy G. Narayana : Managing Childhood Problems--rjfKanishka Publication Distribution New Delhi
- Jerrsild ,Arthur T , Telford, Charlesw, Sawrey James M-Child Psychology --PrenticeHall of India, Private Limited New Delhi
- Sharma, Ram Nath Sharma Rachna-Child Psychology , Atlantic Publication & distributors , Rajouri Garden New Delhi

- Hurlock,E.B 2005 Child Growth and Development Tata Mc. Graw Hill Publishing Company New York
- Hurlock,E.B 2006 developmental Psychology-A life Span Approach Tata Mc. Graw Hill Publishing Company New York
- Meece ,J S & ECCLES,JL 2010 Hand BOOK of RESEARCH on School ,Schooling And Human development New York , Routledge
- Santrock .J.W (2006) ChildDevelopment,Tata Mc. Graw Hill Publishing Company New York
- Santrock .J.W (2007) Adolescence,Tata Mc. Graw Hill Publishing Company New York
- Burt,c.1968 The Genetic Determination Of Intelligence Bulletin of British Psychological Society 21,11_18
- Garbarino ,J,(1982)Children and Families in the social Environment Aldine de Gruyter:New York
- Terman , LEWIS M.,and MERRILL MAUD A “the StanfordBinnet Scales for measuring Intelligence Mc. Graw Hill Book Co. Inc.,1943 Ch. 10
- Adler,a.,UnderstandingHuman Nature London:George Allen &Unvin 1927
- Ausubel,D.,Theory and Problem of Child Development,New York :Grune&Stratlon Inc.,1958
- Montagu ,A The Direction of Human Development .New York :Harper &Row Publishers.inc.,1950
- Erikson, E., Childhood And Society .New York :W.W.norton& Company Inc. 1950
- Dollard,J. and Miller N.E (1950) CITED BY JESS Fiest ;Theories of personality: Holt – Rinehart AND Winston,New York
- Clark H.H& Clark E.V. (1977) Psychological And Language :An Introduction to Psycholinguistics New York
- Kail and Pellegrino J w.1985 Human Intelligence Perspectiveand Prospects.New York :Freeman
- Campbell (1980) The Sense of Well Being in Americans New York .MC. Graw Hill
- Obert,S.Feldman-(2009) Understanding Psychology Tata Mc. Graw Hill
- Dweck,C.(2006) Mindset:The New Psychology of Success Random House And L L C
- Parekh,B.C 2000 Rethinking Multi Culturalism: Cultural Diversity And Political Theory
- Piaget, J. (1997) Development And Learning
- Sharma,N(2003) Understanding Adolescence; N B T India

B.Ed. Sem-I
Course-2 Contemporary India and Education

Credit-04

Internal : 30

External : 70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Social Diversity 1.1 Concept of Social diversity 1.2 Types of Diversity : Individual, Regional Languages, Religion, Cast Tribes 1.3 Fundamental rights and duties of citizens 1.4 Constitutional values related to the aim of education	5	18
2	Policy frame work for public education in India 2.1 Implementations of educational policies 2.2 Right to education 2.3 Sarwa sixa abhiyan 2.4 The role and agencies of teachers in the context of universal and inclusive education	5	18
3	Earlier policies of universal elimentry education 3.1 Concept of Naye Taleem , to integrate life 3.2 Work and education: and importance of work in education 3.3 The effect of diverse social group in modern education 3.4 The current educational policy of marginalised groups and Dalits	5	17
4	School language policies Recommendations of education commission and national policies : 4.1 Context of language policies 4.2 Medium of schooling : Preceding developments of three language formula 4.3 Preceding developments of three language formula in Gujarat 4.4 Kothari commision(1966) and National policy of Education(1986)	5	17

REFERENCE BOOKS :

- Government of India, Report of the Education Commission, Ministry of Education, 1966.
- Report of Secondary Education Commission (1952-53), Ministry of Education, New Delhi.
- દવે, જયેન્દ્ર, અને પટેલ મોતીભાઈ-ભારતીય શિક્ષણના નૂતન પ્રવાહો અને સમસ્યાઓ, બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- દેસાઈ, ધનવંત એમ. પંચવર્ષીય યોજનાઓ અને શૈક્ષણિક આયોજન, એ.આર શેઠ કું., અમદાવાદ.
- ભારતીય શિક્ષણ પંચો પર એક દષ્ટિપાત, પાર્શ્વ પબ્લીકેશન, અમદાવાદ.
- અભિક્ષિત અધ્યયન, શાહ ગુણવંતભાઈ, બાલ ગોવિંદ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- Passi, B.K.: Micro Teaching.
- પટેલ પૂનમભાઈ : માઈક્રો ટીચિંગ-અનડા પ્રકાશન, અમદાવાદ.
- પટેલ મોતીભાઈ : માઈક્રો ટીચિંગ : એક અભિગમ, પાર્શ્વ ટ્રેડર્સ, અમદાવાદ.
- Bruce, Joyce, & Marsha, Weil: Models of Teaching Printing Hall of India, Ltd., New Delhi.
- Aggarwal, J.C. (1993): Landmarks in the History of Modern Indian Education. Vikas Publishing House, New Delhi.
- Aggarwal, J.C. (2002): Development and Planning of Modern Education. Vikas Publishing House, New Delhi.
- Bhatia, K.K, and Narang, C.L. (1996) : The Teacher and Education in Emerging Indian Society. Tandon Publications, Ludhiana.
- Bhatia, K.K, and Narang, C.L. (1992) : Philosophical and Sociological Foundations of Education. Doaba House, Delhi.

- Bhatt, B.D. (2005): Modern Indian Education. Planning and Development. Kanishka Publishers, New Delhi.
- Chaube, S.P. (1997): Philosophical and Sociological Foundation of Education. Ravi, Noida, 5th rev. ed. Agra.
- Lakshmi, T.K.S. and M.S. Yadav, "Education: its Evolving Characteristics", in New Frontiers in Education, Vol. XXII, No. 4, Oct-Dec., 1992
- Mathur, S.S. (1997): Sociological Approach to Indian Education. Vinod Pustak Mandir, Agra, 10th Ed.
- Mohanty, Jagannath: Studies in Distance Education, Deep and Deep Publication Pvt. Ltd., New Delhi, 2001.
- Pandey, R.S. (2001): Principles of Education. Vinod Pustak Mandir, Agra.
- Pandey, R.S. (1992): National Policy on Education, Horizon Publishers, Allahabad.
- Rao, Digumarti Bhaskara: Education for the 21st century, Discovery Publishing House, New Delhi, 2004.
- Safaya, R.N. and Shaida, B.D. (1983): Principles and Techniques of Education. Dhanpat Rai and Sons, Delhi.
- Sodhi, T.S. and Suri, Aruna (2006): Philosophical and Sociological Foundations of Education. Bawa Publication, Patiala.
- MHRD, Report of Education Commission 1964-66, Ministry of Education, Govt. of India.
- Ministry of Education, Govt. of India: Value Education Source Book (1994), NCERT, New Delhi.
- Oad L.K. (Ed). (1988) : Shisha ke Nutam Ayam, Rajasthan Hindi Granth Academy, Jaipur
- Ruhela & Vyas, (1969): Sociological perspectives in school education, Indian Publishers, Distributors, Delhi.
- Ruhela & Vyas, (1996): The Emerging Concept of Education in Human Values, Regency Publication, New Delhi.
- Gupta, V.K. (1996): Education in Emerging Indian Society, New Academic Publishing House, Jalandhar (English Version)
- Gupta, V.K. (1998): Education in Emerging Indian Society, New Academic Publishing House, Jalandhar (English Version)

B.Ed. Sem-I
Course-4 Language across the curriculum

Credit-04

Internal : 30

External : 70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Language 1.1 Meaning and Nature 1.2 Necessity of language according to teachers 1.3 Language and boli: Differences Impact of regional pronouncing, its remedies 1.4 Communicative language in social context	6	18
2	Nature of languages 2.1 Written: Literature, administrative, Sophisticated, Informal 2.2 Activities of development of written expression 2.3 Oral nature, language according to class room 2.4 Language of social expectation	5	18
3	Mother tongue and other languages 3.1 Positive effect of other language on mother language 3.2 Negative effect of other language on mother language 3.3 Language development task 3.4 Tatsam, Tadbhav, and Local words of mother tongue	5	17
4	Language and culture 4.1 Diversification of languages in Indian context 4.2 Conservation and development : Language 4.3 Developing order of Gujarati language 4.4 Conservation and development of culture through language	6	17

REFERENCE BOOKS :

- Agnihotri, R.K. (1995). Multilingualism as a classroom resource. In K. Heugh, South Africa 9pp. 3-&).Heinemann Educational Books.
- Anderson, R.C. (1984). Role of the Reader's Schema in comprehension, learning and memory.
- Eller, R.G. (1989). Johnny can't talk, either: The perpetuation of the deficit theory in classrooms. The Reading Teacher, 670-674.
- Erlwanger, S. H. (1973). Benny's conception of rules and answers in IPI Mathematics. Journal of children's Mathematical Behavior, 1(2), 7-26
- Grellet, f. (1981). Developing reading skills: A practical Guide to reading comprehension exercises. Cambridge University Press.
- Ladson-Billings. G. (1995). Toward a Theory of Culturally Relevant Pedagogy. American Educational research journal. 32(3), 465-491.
- NCERT. (2006d) Position Paper National Focus Group on teaching of Indian language (NCF-2005). New Delhi: NCERT.
- Sankhla, Arjun Singh, (2013) Hindi Bhasha Shikshan aur Praveenta, Arihant Shiksha Prakashan Jaipur.
- Thwaite, A. & Rivalland, J.(2009) How can analysis of classroom Takes help teachers reflect on their practices? Australian Journal of Language and Literacy, the 32(1)38.

B.Ed. Sem-I
EPC-1, Reading and reflecting of the text

Credit-02

Internal : 50

External : 00

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	The scope and Nature of Reading 1.1 Concept and meaning of reading 1.2 Types of Reading ❖ Entertainment reading ❖ Informative reading. ❖ Critical reading. ❖ Creative reading. 1.3 Replica and pattern of reading of Robinson 1.4 Modes of Reading ❖ Silent reading. ❖ Loud reading.	7	18
2	Methods of Reading Education 2.1 Phonetic method. 2.2 The word whole method 2.3 The sentence method. 2.4 Sight pane and interruption point in reading.	6	18
3	Psychological nature og reading z3.1 Readiness for reading, factors affecting reading readiness, and symptoms of Reading readiness child. 3.2 Readability and reading speed. 3.3 Cloze procedure (Dale-Chall, Aukerman, Flesh) 3.4 Factors affecting readability.	6	17
4	The Rate of Reading and Reading Comprehension 4.1 Reading comprehension: its components and rate of reading. 4.2 Tests of reading comprehension 4.3 Tests of rate of reading. ❖ Time limit-method and amount limit method 4.4 Report writing according to reading and reflecting on various texts	7	17

REFERENCE BOOKS :

1. Alan Robinson H. (Ed.): Meeting Individual Difference in Reading, The University of Chicago Press Chicago, 1964.
2. Blanton, W.E. Fae (Ed): Measuring reading performance International Reading Association, NewYork, 1976.
3. Dechant, E.V.: Improving the Teaching of Reading, Prentice Hall Englewood Cliff's, Inc. 1964.
4. EK Wall E.E., Diagnosis and Remediation of the disabled Readers, Allyn and Bacon, Boston, 1971.
5. Hanter, L.E.: Improving Reading in secondary schools, Macmillan Co. new York, 1964.
6. Shri Vastav B.P.: The Teaching of Reading. Bahri Publishers, New Delhi-1971

EPC-1, Reading and reflecting of the text

પ્રવૃત્તિઓ :

૧. પુસ્તક સમીક્ષા, કાવ્ય સમીક્ષા
૨. શ્રુત લેખન
૩. આત્મકથા વાચન અને લેખન (ગાંધીજી અને નર્મદની આત્મકથા)
૪. ચિત્ર વાર્તા લેખન – શીર્ષક નક્કી કરવું.
૫. પુસ્તક વાચન આધારે ચર્ચા, વાદ-વિવાદ.
૬. વર્તમાન પત્રોના તંત્રીલેખોનું વાચન અને તેની સમીક્ષા.
૭. વિવિધ પ્રકારના અહેવાલોનું લેખન.
૮. લાઈબ્રેરીમાં ઉપલબ્ધ મેગેઝીનોનું વાચન અને ચિંતન.
૯. વિશિષ્ટ પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન (વિચાર વિસ્તાર, પાઠપૂર્તિ, કવીઝ, નિબંધ સ્પર્ધા વગેરે.)
૧૦. વાચન અને લેખન કૌશલ્યનું નિદાન અને ઉપચારાત્મક કાર્ય.
૧૧. વાચન તત્પરતાની કસોટીઓ.
૧૨. પુસ્તકો વાંચીને ગ્રુપમાં ચર્ચા-વિચારણા કરવી.
૧૩. મૂલ્ય શિક્ષણ સંદર્ભે સંસ્કૃત સુભાષિતોનું સંકલન (શબ્દાર્થ અને ભાવાર્થ સહિત)
૧૪. નીતિ શિક્ષણ સંદર્ભે ૧૦ ચિંતનાત્મક સૂકિતઓનું સંકલન અને તેનું વિસ્તરણ.
૧૫. પાંચ બોધકથાઓનું સંકલન
૧૬. વર્તમાન પત્રોમાં લેખો અને પ્રકાશનો.
૧૭. પ્રાર્થના સંમેલનમાં રજૂ કરવા માટેના પાંચ પ્રાર્થના પ્રવચનો.

નોંધ : ઉપર દર્શાવેલ પ્રાયોગિક કાર્યો, પ્રવૃત્તિઓ અને ક્ષેત્ર કાર્યોની યાદી સૂચન તરીકેની છે તાલીમાર્થીઓ અધ્યાપકોના સર્જનાત્મક માર્ગદર્શન હેઠળ પોતાની રીતે નવા પ્રાયોગિક કાર્યો, પ્રવૃત્તિઓ અને ક્ષેત્ર કાર્યો હાથ ધરી શકે છે.

B.Ed. Sem-I

Course-7a, Pedagogy of School Subjects : Gujarati

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	માતૃભાષા શિક્ષણ : ૧.૧ બાળક દ્વારા માતૃભાષાનું ઉચ્ચરિત રૂપ શીખવવાની પ્રક્રિયા ૧.૨ માતૃભાષા શિક્ષણના હેતુઓ ૧.૩ સામાન્ય હેતુઓનું સ્પષ્ટીકરણ : જ્ઞાન અને સમજ ૧.૪ વિશીષ્ટ હેતુઓનું સ્પષ્ટીકરણ : ઉપયોજન અને રસાસ્વાદ	7	18
2	માતૃભાષા શિક્ષણનું મહત્વ : ૨.૧ એકમ પાઠ આયોજન ઘટકો : ગદ્ય, પદ્ય ૨.૨ છૂટા પાઠ આયોજન ઘટકો : ગદ્ય, પદ્ય ૨.૩ અસરકારક અભિવ્યક્તિના સાધન તરીકે ૨.૪ પ્રત્યાયનના સાધન તરીકે	6	18
3	માતૃભાષા શિક્ષણનું આયોજન ૩.૧ છૂટા પાઠ આયોજન : ઘટકો ગદ્ય, પદ્ય. ૩.૨ એકમ પાઠ આયોજન : ઘટકો ગદ્ય, પદ્ય ૩.૩ વ્યાકરણ અને લેખન તથા મૂળભૂત કૌશલ્યના પાઠો ૩.૪ વિવિધ પ્રકારના પાઠ આયોજન : સામ્ય અને વૈષમ્ય	7	17
4	માતૃભાષાના મૂળભૂત કૌશલ્યો : ૪.૧ શ્રવણ કૌશલ્યની સંકલ્પના ૪.૨ કથન કૌશલ્યની સંકલ્પના ૪.૩ વાચન કૌશલ્યની સંકલ્પના ૪.૪ લેખન કૌશલ્યની સંકલ્પના	6	17

REFERENCE BOOKS :

પરિશિષ્ટ-૨	
માતૃભાષા શિક્ષણને લગતી પૂરક સંદર્ભસૂચિ	
અ.નં. પુસ્તકનું નામ	લેખકો-પ્રકાશન
(૧) માતૃભાષા શિક્ષણ સોપાન	શ્રી કાન્તિલાલ સુતરિયા, ભગવાનલાલ પારેખ, અભ્યાસક્રમ અને આયોજન પ્રકાશન બહાઈ સેન્ટર પાસે, અમદાવાદ-૧
(૨) ભાષાકીય દષ્ટિ	કાન્તિભાઈ સુતરિયા, આચાર્ય ભુક ડીપો, વડોદરા
(૩) ભાષાશાસ્ત્ર અને ગુજરાતી ભાષા	કે. કા. શાસ્ત્રી, સરદાર પટેલ યુનિ., વલ્લભ વિદ્યાનગર
(૪) થોડોક વ્યાકરણ વિચાર	હરિવલ્લભ ભાયાણી, વોરા એન્ડ કંપની, ગાંધી રોડ, અમદાવાદ-૧
(૫) પાઠ્ય બૃહદ્ વ્યાકરણ યાને ગુજરાતી ભાષાનું બૃહદ્ વ્યાકરણ	અ. ક. ત્રિવેદી, વી પોપ્યુલર બુક સ્ટોર, સુરત
(૬) ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય	નરસિંહરાવ ભો. દિવેદિયા ગુજરાત યુનિ. પ્રકાશન
(૭) સમાસ પોથી	મોતીભાઈ મ. પટેલ તથા મનુભાઈ બી. રાવલ અભ્યાસક્રમ અને આયોજન પ્રકાશન, અમદાવાદ-૧
(૮) સંધિ પોથી	- ઉપર પ્રમાણે -
(૯) છંદ પોથી	- લેખકો ઉપર પ્રમાણે ભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ-૧
(૧૦) અલંકારપોથી	- ઉપર પ્રમાણે -
(૧૧) ગુજરાતી માન્ય ભાષાનું વ્યાકરણ	કે. કા. શાસ્ત્રી, મેસર્સ બી. એસ. શાહ, પાલડી, અમદાવાદ
(૧૨) ભાષાવિજ્ઞાન પરિચય	પ્રા. જગદીશ શાહ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, રતનપોળ, અમદાવાદ-૧
(૧૩) ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિ પરિવર્તન	પ્રબોધ બેચરદાસ પંડિત, ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ-૯.

પરિશિષ્ટ-૨

- (૧૪) ગુજરાતી ભાષા
ઉદ્ગમ, વિકાસ અને સ્વરૂપ
- (૧૫) ગુજરાતી ભાષાનો વિકાસ અને
અર્વાચીન ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ
- (૧૬) ભાષા વિજ્ઞાન ખંડ ૧ લો
- (૧૭) માતૃભાષા શિક્ષણ પાઠ્યેતર
(ધો. ૫ માટે)
- (૧૮) ગુજરાતી વિષયવસ્તુ
- (૧૯) ગુજરાતી વિષયવસ્તુના નવીન
પ્રવાહો
- (૨૦) વિષય શિક્ષણ પદ્ધતિઓ
- (૨૧) વિષય શિક્ષણ પદ્ધતિઓ
ગુજરાતી-હિન્દી
- (૨૨) ગુજરાતી વ્યાકરણ અને લેખન
- (૨૩) અર્વાચીન ગુજરાતી
સાહિત્ય સ્વરૂપોનો વિકાસ
- (૨૪) સાહિત્ય સર્જન
- (૨૫) સાંપ્રત સાહિત્ય
- (૨૬) કવિતાની રમ્ય કેડીએ
- કાન્તિલાલ બળદેવરામ વ્યાસ
એન. એમ. ત્રિપાઠી, પ્રા. લિ.
પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૨
અધ્યા કે. કા. શાસ્ત્રી,
ભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ
કાન્તિલાલ બળદેવરામ વ્યાસ,
એન. એમ. ત્રિપાઠી પ્રા. લિ.
પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૨
પ્રિ. સી. કે. આકુલાળા
અભ્યાસક્રમ અને આયોજન ટ્રસ્ટ,
બહાઈ સેન્ટર પાસે, અમદાવાદ-૧
પ્રિ. સી. કે. આકુલાળા,
ભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ
ડો. ધનવંત દેસાઈ, પ્રિ. યુ. બી. પાઠક,
પ્રા. વિનોદ પટેલ, પ્રા. મોતીભાઈ પટેલ,
મુંબઈ-અમદાવાદ
સોલંકી, સોની અને શાહ,
અનંદા પ્રકાશન, અમદાવાદ
શ્રી મગનભાઈ ઓઝા, કાન્તિભાઈ જોષી,
પટેલ મોતીભાઈ અને દવે જયેન્દ્ર,
મેસર્સ બી. એસ. શાહ પ્રકાશન
દુકાન નં. ૩/૪ સિલ્વર ઓક બિલ્ડિંગ,
પાલડી, અમદાવાદ-૭
ડો. શિવલાલ જેસલપુરા,
જ્યોતિ પ્રકાશન, અમદાવાદ
પટેલ અને રામચંદ્ર પંડ્યા,
ગુર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય,
ગાંધીમાર્ગ, અમદાવાદ.
નાયક, દાંડીકર અને ત્રિવેદી
અનંદા ભુક ડીપો, ગાંધીમાર્ગ,
અમદાવાદ-૧
ડો. ધીરુભાઈ ઠાકર,
પોપ્યુલર બુક સ્ટોર, ટાવર રોડ, સુરત
ચંદ્રકાંત મહેતા,
અશોક પ્રકાશન, રતનપોળ નાકા,
અમદાવાદ-૧

B.Ed. Sem-I

Course-7a, Pedagogy of School Subjects : Hindi

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	IX1FF S[D]N[o !v! ZFQ8= EFQFF SL IX1FF SF DCtJ !vZ ZFQ8= EFQFF S[~5 D\ ICgNL IX1FF SF DCtJ !v# VICgNL EFQFF 1F[+MD\ ICgNL IX1FF SF DCtJ !v\$ IJxJ S[Vgl ZFQ8=M D\ IJN[XL EFQFF S[~5 D\ ICgNL SF :YFG	7	18
2	ICgNL EFQFF IX1FF S[pN[xl o Zv! ICgNL EFQFF S[;FDFgl ~J\ IJIXQ8 pN[xl ZvZ ICgNL EFQFF S[pN[xl o 7FG 5 FI-T4 VY"U C6 ~J\ D IJIGIMU Zv# ICgNL EFQFF S[pN[xl ~J\ :5Q8LSZ6 Zv\$ U JHZFT ZFhY S[S1FF % ;[! _ TS S[5F9IS DD\ ;DFIJQ8 ICgNL IX1FFS[pN[xl	6	18
3	VFIMHG #v! 5F9 VFIMHG SL ;\S<5GF ~J\ VY" #vZ IMHGF ~J\ >SF> IMHGF P EFQFFSL IX1FFD\ .SF. SL ;\S<5GF #v# Unv5n ZRGF ~J\ jIFSZ6 S[;NE" D\ IMHGF #v\$ U C64 SYG4 59G ~J\ D ,[BG SF{X<ISF :J~5 ~J\ D .GS[IJSF; SF DCtJ ~J\ 5 J'ITIF«P	7	17
4	VwIF5G 5œITIF« ~J\ 5 J •TIF« o \$ v! 5 t11F IJlwF ~J\ 5ZM1F IJlwF o ;\S<5GF4 VFJxl•TF ~J\ DIF"NF~ \$ vZ VFUDG ~J\ IGUDG IJlwF o ;\S<5GF4 VFJxl•TF ~J\ DIF"NF~ \$ v# 5 xGMTZ4 UFG4 GF8ILSZ64 ;NE"SYG o DCtJ \$ v\$ 5 xGMTZ4 UFG4 GF8ILSZ64 ;NE"SYG o DIF"NF~	6	17

REFERENCE BOOKS :

संदर्भ सूचि :

क्रम	पुस्तक का नाम	लेखक	प्रकाशक	सन्	मूल्य रु. पै.
१	हिन्दी भाषा का शिक्षण	देवेन्द्रकुमार कौशिक	शारदा ब्रदर्स, लुधियाना (पंजाब)	१९७२	७-५०
२	राष्ट्रभाषा की शिक्षा	डॉ. श्रीधरनाथ मुकर्जी	आचार्य बुक डिपो, बड़ौदा	१९५७	६-००
३	हिन्दी शिक्षण	रमन बिहारीलाल	रस्तोगी पब्लिकेशन, शिवाजी रोड, मोठ-२५०००२	१९७६	१२-७५
४	हिन्दीनुं अभिनव अध्यापन	पुरुषोत्तम पटेल भृगुप्रसाद महेता	भारत प्रकाशन, तिलक मार्ग, अहमदाबाद	१९७२	१०-००
५	भाषाओनुं अध्यापन	देसाई-शुक्ल-पटेल	ए.आर. शेठनी कुं. प्रिन्सेस स्ट्रीट, बम्बई-२	१९६२	६-००
६	हिन्दी का अध्यापन	पंचाल-परमार	जयभारत प्रकाशन, अहमदाबाद	१९७२	४-५०
७	अन्य भाषा शिक्षण	डॉ. महावीरसरन जैन	विनोद पुस्तक मन्दिर, आगरा	१९६६	४-००
८	कक्षा-अध्यापन पाठ संकेत निर्माण एवं विशिष्ट विधियाँ	भाई योगेन्द्रजीत	विनोद पुस्तक मन्दिर, आगरा	सं. २०२६	५-००

१४६

हिन्दी अध्यापन परिशीलन

क्रम	पुस्तक का नाम	लेखक	प्रकाशक	सन्	मूल्य रु. पै.
९	कक्षा शिक्षण के सिद्धान्त	फ्रेंक स्मिथ ए. एस. ऐरिसन अनु. कृष्णदेव प्रसाद गौड़	गया प्रसाद एण्ड सन्स, आगरा	१९६३	८-००
१०	शिक्षण-कला एवं नवीन पद्धतियाँ	डॉ. एस. एस. माथुर	विनोद पुस्तक मन्दिर आगरा	१९७२	८-००
११	शिक्षण कला	डॉ. आत्मानन्द मिश्र	गर्ग ब्रदर्स १, कटरा रोड, इलाहाबाद	१९५७	७-००
१२	शिक्षा शास्त्र	डॉ. सीताराम जयस्वाल	नन्दकिशोर एण्ड ब्रदर्स बाँसफाटक, वाराणसी	१९६१	७-००
१३	अध्यापन के सिद्धान्त	रायबर्न अनु. वजीर हसन आब्दी	दि अपर इन्डिया पब्लिसिंग हाउस लिमिटेड, लखनऊ	१९५६	—
१४	कक्षा शिक्षण में सहायक सामग्री	एम. एल. चौरासिया	विनोद पुस्तक मन्दिर आगरा	१९६७	३-००
१५	कक्षा अध्यापन एवं पाठ सूत्र निर्माण	बंशीधर सिंह एम. ए. भूदेव शास्त्री	गयाप्रदास एण्ड सन्स आगरा	१९५६	५-००
१६	हिन्दी भाषा शिक्षण	भाई योगेन्द्र जीत	विनोद पुस्तक मन्दिर, आगरा	१९७७	१२-००

१४७

B.Ed. Sem-I
Course-7a, Pedagogy of School Subjects : English

Credit-04

Internal : 30
External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	The Teaching of English in Gujarat 1.1 Importance of English as an International Language and A Library Language. 1.2 The place of English in curriculum 1.3 Difficulties faced by the teachers in teaching of English 1.4 Basic Language skills: Importance, order, integrated approach <ul style="list-style-type: none"> • Listening • Speaking • Reading • Writing 	7	18
2	Methods and Approaches of Teaching 2.1 The Grammar - Translation Method Characteristics. Merits and Demerits 2.2 The Direct Method Characteristics, Principles, Merits and Demerits 2.3 The communicative Approach - Meaning and Advantages 2.4 The Structural Approach Meaning, Characteristics, Principles and Implications, The Functional Approach	6	13
3	Planning of English Lessons, Teaching, Techniques & Aids Instructional Objectives: Knowledge, Comprehension, Application and Expression with specific Objectives and Planning Procedure : 3.1 A stray lesson of 'structures' 3.2 A stray lesson of a prose text (including vocabulary teaching) 3.3 * poetry lesson – stray * grammar lesson – stray * A composition lesson - stray 3.4 Planning procedure for a unit teaching	7	13
4	Teaching Techniques tools & useful Aids 4.1 Substitution - Tables - Drilling - Oral work – Situational teaching 4.2 Flash cards, flannel - cuts, match-stick drawings - Teacher's Handbook & Dictionary 4.3 computer 4.4 Controlled composition & Free composition - concept , importance and	6	12

GENERAL BIBLIOGRAPHY

1. Allen, W. S. : Living English Speech
2. Allen, H. B. (ED) : Teaching English as a foreign language
3. Bhalla, C. L. : Audio-visual aid in Education
4. Billows, F. L. : The techniques of language teaching
5. Bisht, Abharani : Teaching English in India
6. Bloom, B. S. : Taxonomy of Educational objectives - cognitive and Effective Domains.
7. Corder, S. Pit : Introducing Applied Linguistics
8. Dave, R. H. : Development of Educational Testing Vol. I.
9. French, F. G. : The Teaching of English Abroad : Vols. I, II, III.
10. Frisby, A. W. : Teaching English.
11. Gleason, H. A. : An Introduction to Descriptive Linguistics.
12. Gurrey, P. : Teaching English as a foreign Language.
13. Halliday, M. A. K. : The Linguistic Sciences and Language Teaching.
14. Harrison and Bansal : Spoken English for India, Orient Longman, 1983.
15. Hornby, A. S. : A Guide to Patterns and Usage in English
16. Jain, R. K. : Essentials of English Teaching
17. Jespersen, O. : How to teach a foreign language ?
18. Johnson, K. S. : The Communicative Approach to Language Teaching, Oxford Uni. Press, 1979.
19. Kochhar, S. K. : Methods and Techniques of Teaching.
20. Kohli, A. L. : The Techniques of Teaching English.
21. Lado, Robert : Language Teaching.
22. Mackey, W.F. : Language Teaching Analysis.
23. Menon & Patel : The teaching of English as a foreign language.
24. Morris, I : Teaching of English as a second language.
25. Palmer, F. R. : Semantics.
26. Panchal, M.R. : Teaching of English
27. Passi, B. K. : Becoming Better Teacher
28. Pathak, P. D. : Teaching of English in India.
29. Satya Pal Ruhela, : Educational Technology
30. Sharma, R. A. : Technology of Teaching
31. Thompson and Wyatl : The Teaching of English in India
32. Wilkins, D. A. : Linguistics and language of teaching

Dictionaries :

1. The Advanced Learner's Dictionary of Current English by A. S. Hornby.
2. English Pronouncing Dictionary by Denial Jones.

B.Ed Sem-I
Course-7a, Pedagogy of School Subjects : Sanskrit

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	સંસ્કૃત ભાષાનું સાંસ્કૃતિક અને સાહિત્યિક મૂલ્ય : ૧.૧ ભારતીય જીવન પદ્ધતિ પર સંસ્કૃત પ્રભાવ અને રાષ્ટ્રીય એકતાના વાહન તરીકે તેનું મહત્વ. ૧.૨ સંસ્કૃત સુભાષિતોનું સાહિત્યમાં મહત્વ લાઘવના સંદર્ભમાં. ૧.૩ સંસ્કૃત ભાષાની વિશેષતા ૧.૪ હેતુ નિર્માણ : સંસ્કૃત શિક્ષણના પ્રાચિન અને પ્રવર્તમાન હેતુઓ તેના સ્ફટીકરણ સાથે.	7	18
2	સંસ્કૃત શિક્ષણની પદ્ધતિઓ : ૨.૧ પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ ૨.૨ અનુવાદ પદ્ધતિ ૨.૩ આગમન-નિગમન પદ્ધતિ ૨.૪ અધ્યતન મનોવૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિના લક્ષણો અને વ્યવહારમાં તેનો વિનિયોગ.	6	18
3	પાઠ આયોજન ૩.૧ સંસ્કૃત ભાષામાં પાઠ આયોજનનું મહત્વ. ૩.૨ ગદ્ય : છૂટા પાઠ અને એકમ પાઠોનું આયોજન. ૩.૩ પદ્ય : છૂટા પાઠ અને એકમ પાઠોના સોપાનો. ૩.૪ વ્યાકરણ : છૂટા પાઠ અને એકમ પાઠોના સોપાનો.	7	17
4	શૈક્ષણિક સાધનો : શૈક્ષણિક સાધનોનું નિર્માણ અને ઉપયોગ ૪.૧ ચાર્ટ અને પ્રતિકૃતિ, ચિત્રો, ફ્લેનલ કાર્ડ્સ, સ્લાઈડ્સનું નિર્માણ અને તેનો ઉપયોગ ૪.૨ દૃશ્ય સાધનો : શિક્ષકની હાથપોથી, શબ્દ કોશ, ૪.૩ શ્રાવ્ય સાધનો : ટેપરેકોર્ડર, રેડિયો, ૪.૪ દૃશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનો : કમ્પ્યુટર, પ્રોજેક્ટર, ટી.વી.	6	17

REFERENCE BOOKS :

○ સંસ્કૃત શિક્ષણપદ્ધતિ :

૪૮. પંડિત સીતારામ ચતુર્વેદી : સંસ્કૃત શિક્ષણ પદ્ધતિ, નન્દકિશોર એન્ડ બ્રધર્સ, વારાણસી, સં. ૨૦૧૬.
૪૯. મિશ્રા પ્રભાશંકર : સંસ્કૃત શિક્ષણ, હરિયાણા હિન્દી ગ્રંથ અકાદમી, ચંદીગઢ, ૧૯૭૮.
૫૦. Bokil V. P. & Parasnis N. R. : A New Approach to Sanskrit, Chitrashala Prakashan, Poona 1956.

○ પ્રકીર્ણ :

૫૧. શાસ્ત્રી જયદત્ત : કાવ્યાલંકારનક્ષત્રમાલા, પ્રકાશક પોતે, સિદ્ધપુર, ૧૯૬૩.
૫૨. બોકિલ વિનાયક પાંડુરંગ; અભિનવા પાઠાવલી : પ્રથમા, દ્વિતીયા: મેકમિલન એન્ડ કું. ૧૯૫૦.
૫૩. અડાલજા દેસાઈ : પાઠ્યેતર સંસ્કૃત : નવનીત પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૮૨.
૫૪. પંડિત બહાદુરશાહ : માનવ થાઉં તો ઘણું, ચંદ્રમૌલિ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૮૨.
૫૫. પારેખ નગીનદાસ : અનુવાદની કળા, પરિચય ટ્રસ્ટ, પુસ્તિકા નં.-૧૧, મુંબઈ-૫૮
૫૬. ભાવસાર ધીરજલાલ મોતીલાલ, દૃશ્ય-શ્રાવ્ય શિક્ષણ, અનડા બુક ડીપો, અમદાવાદ, ૧૯૬૨.
૫૭. દાવલપુરા બાબુ : સાહિત્યાયન, એ.વી. એમ. પબ્લિશર્સ, વિઠ્ઠલ ઉદ્યોગ નગર, ૧૯૭૭.
૫૮. 'સત્યમ્'-પ્રેરક પ્રસંગો, ભાગ ૧થી ૬, સદ્વિચાર પ્રકાશન, અમદાવાદ; ૧૯૮૬.

B.Ed. Sem-I

Course-7a, Pedagogy of School Subjects : Social Science

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Modern concept of Social Science: 1.1 Meaning and concept 1.2 Nature of social science 1.2 Importance of social science. (Interface to individual life and social life) 1.3 Scope of social Science.	7	18
2	Aims and objectives of Social Science : 2.1 The aims of the understanding of cultural heritage. 2.2 The understanding of the National and international understanding 2.2 The understanding of the environmental understanding. 2.4 General objectives, specific objectives (expected behavioral changes)	7	18
3	Lesson Planning: (Stray & Unit Plan) 3.1 Concept of lessons planning and unit lessons planning 3.2 The importance of lessons planning in accomplishment of classroom work. 3.3 The stage of lesson planning and unit planning. 3.4 The compression of lesson planning and unit planning.	6	17
4	Techniques and methods of social science: 4.1 The concept of techniques and methods. 4.2 The importance of techniques and methods in reference to classroom teaching. 4.3 Techniques: Narration, Questionnaire, use of current events. 4.4 Method: Biographical, Regional, supervised study, virtual Tour.	6	17

REFERENCE BOOKS :

- Bining, Arthur, C., and Bining, David, H., Teaching Social Science in Secondary Schools, McGraw, Hill Book Company, Inc., New York 1952
- Dash, B.N. (2006). Content-cum-Method of Teaching of Social Science. New Delhi: Kalyani Publication.
- James, Hemming (1953), The Teaching of Social Science in Secondary Schools, Longman Green and Company, London
- James Fleming: The Teaching of Social Science in Secondary School. Longman Green and Co., London.
- Heller, F. : The use and abuse of Social Sciences. London: Sage Publications, 1986.
- Kochhar, S.K.; (1999). The Teaching of History: Benglor sterling Publisher Pvt. Ltd.
- Kochhar, S.K.: Methods and Techniques of Teaching. New Delhi: Sterling Publishers Pvt. Ltd., 1986.
- Sansanwal, D.N. and Tyagi, S.K.: Multiple Discriminant Type Item. MERI Journal of Education, Vol.1, No. 1, 2006, pp. 18 – 25.
- Trigg, R.(1985) Understanding Social Science. New York: Basics Black Well.
- Singh, Tirath (2013). Teaching of Social Science, Jalandhar: SG Publication.
- Mofatt, M.R. (1955). Social Science Instruction. New York: Prentice Hall.
- National Curriculum Frame Work 2005, NCERT, New Delhi.
- Position Paper by National Focus Group on Teaching of Social Sciences
- Preston, Ralph C. (1955). Handbook of Social Science in the Elementary School. New York: Rhinehart and Company.
- Preston, Ralph C. (1959). Teaching Social Science in the Elementary School. New York: Rinehart and Company.
- Sahu, B.K. (2007). Teaching of Social Science. New Delhi; Kalyani Publishers.
- Shaida, B.D. (1962). Teaching of Social Science. Jalandhar: Panjab KitabGhar.
- Taneja, V.K. (1992). Teaching of Social Science. Ludhiana: Vinod Pub.
- Wesley, Edgar Bruce (1951). Teaching of Social Science. Boston: D.C. Herth and Co.

B.Ed Sem-I

Course-7a, Pedagogy of School Subjects : Economics

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Modern concept of teaching Economics : 1.1 Concept and meaning of economics. 1.2 The nature of economics. 1.3 The importance of teaching economics. 1.4 Work-field of economics .	6	18
2	Aims and Objectives of Teaching Economics : 2.1 Formation of national policy and understanding economical problems. 2.1 The development of a moral national spirit. 2.2 Social maximum welfare. 2.3 General and specific objectives. (In reference to expected behaviour change) .	7	18
3	Lesson Planning for Teaching Economics : 3.1 Concept of lesson plan and unit lesson plan.. 3.2 The importance of lesson plan in accomoplishment of classroom work. 3.3 The steps of lesson plan and unit lesson plan. 3.4 Comparison between the stray lesson plan and unit lesson plan.	7	17
4	Teaching techniques and methods Teaching Economics : 4.1 The concept of techniques and methods. 4.2 The importance of techniques and methods in reference to teaching in class. 4.3 Techniques : Questionnaire, references and use of current affairs. 4.4 M e t h o d s : Comparative method, Project method, Inductive – eductive method.	6	17

REFERENCE BOOKS :

અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનનું પરિશીલન			
પરિશિષ્ટ ૧ : સંદર્ભસૂચિ			
(અ) સંદર્ભ પુસ્તકોની સૂચિ :			
ક્રમ	લેખક	પુસ્તકનું નામ	પ્રાપ્તિસ્થાન
(૧)	ડૉ. શાસ્ત્રી, જયેન્દ્ર પટેલ, મોતીભાઈ અને અન્ય.	અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન.	મેસર્સ બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૨)	મિ. પાઠક, ઉપેન્દ્ર, પ્રા. પટેલ મોતીભાઈ તથા અન્ય.	ભૂગોળ અધ્યાપનનું પરિશીલન	મેસર્સ બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૩)	પ્રા. પટેલ, મોતીભાઈ, તથા અન્ય.	ઇતિહાસના અધ્યાપનનું પરિશીલન	"
(૪)	ત્યાગી ગુરસનદાસ	અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષણ	વિનોદ પુસ્તક મંદિર, આગરા
(૫)	પટેલ વિનુભાઈ	અર્થશાસ્ત્રનું અધ્યાપન	અનગ્રા બુક ડીપો, અમદાવાદ
(૬)	પરીખ ધનશ્યામભાઈ, ડૉ. પટેલ સી. કે. તથા અન્ય.	અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષણપદ્ધતિ	નવદીપ પ્રકાશન ગૃહ, અમદાવાદ
(૭)	પ્રા. પરમાર બી. ડી. ગણાત્રા, એલ. એમ. તથા અન્ય.	અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો-૧	સી. જમનાદાસની કંપની, અમદાવાદ
(૮)	પટેલ ચિમનભાઈ તથા પટેલ આર. સી.	અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો	અખિલ હિન્દ પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૯)	પટેલ ચિમનભાઈ તથા શીખ દર્શનસીંગ.	ભારતની આર્થિક સમસ્યાઓ ભાગ ૧	અખિલ હિન્દ પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૧૦)	દવે હસમુખ તથા મહેતા ઓ. એન.	અર્થશાસ્ત્રનો સૈદ્ધાંતિક પરિચય	જ્યોત પ્રકાશન, રાજકોટ
(૧૧)	ભટ્ટ. બી. એમ.	ભારતની આર્થિક સમસ્યાઓ	યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય, અમદાવાદ
(૧૨)	પટેલ મોતીભાઈ	ભારતીય શિક્ષણપંચો પર એક દૃષ્ટિપાત	મેસર્સ બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ

૨૨૪ પરિશિષ્ટ ૧ : સંદર્ભસૂચિ			
(બ) સામયિકો :			
(૧૩)	શશિકાંત વસાણી	વ્યાપાર-દીપોત્સવી અંક વિ. સં. ૨૦૩૭ ઈ. સ. ૧૯૮૧	જન્મભૂમિ ભવન, ઘોઘાસ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૧
(૧૪)	વાડીલાલ ડગલી	કોમર્સ-એન્યુઅલ નંબર-૧૯૭૯	કોમર્સ પબ્લિકેશન્સ માણેક મહાલ, ૮૦, વીર નરીમાન રોડ, મુંબઈ
(૧૫)	વાડીલાલ ડગલી	"કોમર્સ" અંક માર્ચ ૨૮/૧૯૮૧	"
(૧૬)	રમણ પટેલ	"યોજના"	રામનિવાસ, સરખેજ રોડ, પાલડી, અમદાવાદ-૭
(ક) કોશ :			
(૧)	અર્થશાસ્ત્ર કોશ	અમરનાથ અગ્રવાલ તથા કમલનયન કાબરા	રાજકમલ પ્રકાશન, નયી દિલ્લી
(૨)	સાર્થ ગુજરાતી જોડાણી કોશ	-	ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ-૧૪
(૩)	અંગ્રેજી-ગુજરાતી કોશ	પાંડુરંગ ગણેશ દેશપાંડે	સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી, વલ્લભ વિદ્યાનગર
(૪)	ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ ધો. ૧૧-૧૨નો અભ્યાસ-ક્રમ, ગુજરાત રાજ્ય (અભ્યાસક્રમ)	ગુજરાત રાજ્ય, શિક્ષણ ખાતું.	સરકારી પ્રેસ, ગાંધીનગર, ૧૯૭૫

B.Ed. Sem-I

Course-7a, Pedagogy of School Subjects : Elements of Account

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Fundamental Elements of Account 1.1 Future of elements of account. 1.2 Meaning of elements of Account 1.3 Scope of elements of Account 1.4 Importance of Teaching elements of Account	6	18
2	Aims and Objectives of Teaching of elements of Account 2.1 Aims 2.2 General objectives 2.3 Specific objectives 2.4 Expected Behavioural changes (knowledge, understanding, skill and utilisation)	7	18
3	Planning of Teaching work of elements of Account 3.1 Meaning of Nature of Lesson Planning 3.2 Advantages of Planning 3.3 Meaning of Unit Planning Nature of Unit Planning 3.4 Comparison between Lesson Planning and Unit Planning	6	17
4	Methods and Techniques 4.1 Lecture method 4.2 Problem solving method 4.3 Inductive - Deductive method 4.4 Comperative method	7	17

REFERENCE BOOKS :

પરિશિષ્ટ-1 સંદર્ભ પુસ્તકોની સૂચિ

ક્રમ	લેખક	પુસ્તકનું નામ	પ્રકાશક
1.	કે.સી.એસ.જૈન	વાણિજ્ય શિક્ષણ (હિન્દી) ત્રીજી આવૃત્તિ (1987)	રાજસ્થાન હિન્દી ગ્રંથ અકાદમી, જયપુર.
2.	પ્રા. ભાગવાનભાઈ એસ.પટેલ અને અન્યો	વાણિજ્ય ગણિતના અધ્યાપનનું પરિશીલન	બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
3.	ડૉ. રામપાલસિંહ અને પ્રો. પૃથ્વીસિંહ	વાણિજ્ય શિક્ષણ (હિન્દી) (1990) તૃતીય આવૃત્તિ	વિનોદ પુસ્તક મંદિર આગ્રા
4.	ડૉ. મોતીભાઈ મ. પટેલ અને અન્યો	શૈક્ષણિક ટેક્નોલોજી પ્રથમ આવૃત્તિ (1987-'88)	બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
5.	ડૉ. શાસ્ત્રી જયેન્દ્ર દવે, પટેલ મોતીભાઈ અને અન્યો	અધ્યાપન-અધ્યયન પ્રવિધિ અને શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન અને આંકડાશાસ્ત્ર	બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
6.	ડૉ. વી.વી.બારૈયા અને અન્ય	વાણિજ્ય અધ્યાપનનું પરિશીલન (1990-'91)	બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
7.	મૂળશંકર એલ. જોષી	વાણિજ્ય ગણિતનું અધ્યાપન, પ્રથમ આવૃત્તિ 1987	અનંડા પ્રકાશન, અમદાવાદ
8.	ડૉ. મોતીભાઈ પટેલ અને અન્યો	સૂક્ષ્મ અધ્યાપન અને સંક્ષિપ્ત અધ્યાપન પ્રથમ આવૃત્તિ 1996-'97	બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
9.	પ્રા. ભાલચંદ્ર આર. ચૌધરી અને અન્યો	નામાનાં મૂળતત્ત્વોનું અધ્યાપન પ્રથમ આવૃત્તિ (1993)	ધવલ પ્રકાશન, અમદાવાદ
10.	પ્રિ. નટુભાઈ વી. રાવલ અને અન્યો	નામાનાં મૂળતત્ત્વોનું અભિનવ અધ્યાપન	નીરવ પ્રકાશન, અમદાવાદ
11.	Lewis D.	Method of teaching book-keeping 1955	South Western Publishing Cincinnati
12.	Mac donald and Evan	Teaching business subjects 1970	Macdonalds and Evan Ltd, London.
13.	M. S. Khan	The Teaching of Commerce	Stearling Publishing Delhi.

B.Ed Sem-I

Course-7a, Pedagogy of School Subjects : Mathematics

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Values of Mathematics 1.1 Academic value of mathematics 1.2 Cultural Values 1.3 Disciplinarian Value 1.4 Utilitarian Value	7	18
2	Objective based Science Teaching Developing of Lesson Plan ❖ Selection of content point and its analysis in sub point ❖ Framing of objectives 2.4 General objectives (concept) 2.2 Specific objectives and expected behavioral changes (knowledge, understanding, application and skills) 2.3 Content Analysis (with reference to types content) facts, concepts, Generalization, principles 2.4 To set the content in appropriate logical order ❖ Analysis of Educational Activities - Teacher Student activities, teaching methods and techniques, aids reference and evaluation. ❖ Planning a stray lesson ❖ Planning a unit lesson (with the construction of unit test based on blueprint)	7	18
3	Method and Approaches of Teaching Mathematics ❖ Methods of teaching Mathematics 3.1 Lecture method: concept, merits and demerits, application in class-room teaching 3.2 Project method: Concept, steps, planning, merit and demerits 3.3 Assignment method: Concept, construction of Assignment, characteristics of good assignment and application in class room teaching 3.4 Heuristic method	7	17
4	Approaches of teaching Mathematics 4.1 Inductive - deductive approaches 4.2 Analysis - Synthetic approaches 4.3 Problem solving approach 4.4 Module: Importance, use and development	6	17

REFERENCE BOOKS :

પરિશિષ્ટ

સંદર્ભસૂચિ (Bibliography)

- Ajyanger, Kuppaswami—**The Teaching of Mathematics in the New Education.** Delhi-6 : Universal Publication,
- Brown, C. H.—**The Teaching of Secondary Maths.**
- Chadha, B. N., S. M.—Aggarwal. **Teaching of Mathematics.** Jullundar : Dhanpat Rai & Sons.
- Mangal, S. K.—**Teaching of Mathematics.** Ludhiana : Parkash Brothers, 1981.
- Saxena R. C.—**Curriculum and Teaching of Mathematics in Secondary Schools,** Delhi : MCERT, 1970
- Sidhu Kulbir Singh—**The Teaching of Mathematics.** New Delhi : Sterling Publication, 1967.
- આકુવાલા સી. કે. અને અન્ય—**પાણિન્ય ગણિતનું અભિનવ અધ્યાપન.**
અમદાવાદ : પારસ પ્રકાશન
- અજિતરામ ઓઝા અને વિનોદરાય અંતાણી—**ગણિતના જ્યોતિષકર અભ્યાસ-ક્રમ અને આયોજન ટ્રસ્ટ, કોઠારી પાર્ક ખાતે, અમદાવાદ.**
- કિશોરભાઈ શાહ અને નાથુભાઈ પટેલ—**ગણિત શિક્ષણ (દશમી અને અંક) ૧૯૮૭**
અનુસ્નાતક શિક્ષણ ભવન સ. પ. મુનિ. વિદ્યાનગર.

૧૮૦

ગણિતનાં અધ્યાપનનું પરિશીલન

- ગો. વનભાઈ મહંત અને અન્ય—**ગણિત શિક્ષણ પદ્ધતિ** અમદાવાદ :
એ. આર. શેઠની કંપની.
- મોતીભાઈ પટેલ, જયેન્દ્ર દવે અને અન્ય—**અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક માપન, મૂલ્યાંકન અને આંકડાશાસ્ત્ર.**
અમદાવાદ : બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, ૧૯૮૭
- ત્રિવેદી અને ત્રિવેદી—**શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકન,** અમદાવાદ : ભારત પ્રકાશન
- પંચાલ મોહનલાલ—**દશમશ્રાવ્ય શિક્ષણ,** અમદાવાદ : ભારત પ્રકાશન, ૧૯૭૨.
- રાવત ઓર અગ્રવાલ—**ગણિત શિક્ષણ (હિન્દી) આશ્રા : વિનોદ પુસ્તક મંદિર**
- શુક્લ, ભટ્ટ અને પારેખ—**નૂતન ગણિતનું અધ્યાપન** અમદાવાદ : સી.
જમનાદાસની કંપની, ૧૯૭૫.

B.Ed. Sem-I

Course-7a, Pedagogy of School Subjects : Science & Technology

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Learning of Science and its Scope 1.1 Substantive structure (Science as a body of knowledge) 1.2 Syntactical structure of science; Science and language, mathsgeography and multy discipline of science (The process of science) 1.3 Relation of science and human life necessary of science teaching in its regard. 1.4 Skills of science Teacher, Theory and Practice of Reflective Science Teaching	7	18
2	Objective based Science Teaching 1.1 Aims and objective: Meaning and Comparison 1.2 General objectives (Subject based / Long term) and specific objectives (Content based/short term) * Meaning and Writing of objectives 1.3 Objectives: Knowledge, understanding, application and skill. 1.4 Objectives: Their specification and expected behavioural changes	6	18
3	Planning of Teaching Science 20% 3.1 Planning of stray lesson 3.2 Unit Planning * Five stages of lesson-plan are to be covered into its main structure 1) Preparation/Introduction 2) Presentation 3) Discussion 4) Evaluation 5) Assignment 3.3 In the context of five stages teaching objectives content analysis. * Teacher-student activities, B.B. work are to be planned. 3.4 Difference between science stray lesson and unit lesson planning	6	17
4	Method and Approaches in Teaching Science 4.1 Methods * Lecture method, Assignment method, Demonstration method, 4.2 Practical method, Project method 4.3 Concept, merits and demerits 4.4 Approaches * Problem solving approach, Deductive and inductive approach- Concept (general idea only)	7	17

REFERENCE BOOKS :

૩૧૦

વિજ્ઞાન અધ્યાપનનું પરિશીલન

[1] સંદર્ભસૂચિ :

(a) પુસ્તકો :

- (1) Brandwein, Watson & Black wood : A Book of Methods-Teaching High School Science; Harcourt, Brace & World Inc. New York, 1985.
- (2) Chakrabarti, S. K., Audio -Visual Education in India, New Delhi, 1967.
- (3) Dale, Edgar; Audio- Visual Methods in Teaching Drydin Press, N. Y. 1954.
- (4) Das, R. C. : Science Teaching in Schools, Sterling Publishers Private Limited, New Delhi, 1985.
- (5) Freeman & Others : Helping Children Understanding Science; Holt Reinhart and Winston, New York, 1954.
- (6) Green T. L. : The Teaching of Biology in tropical Secondary Schools, All man & Sons Ltd., London.
- (7) Heiss & Others : Modern Science Teaching; The Mac Millan Co. New York, 1961.
- (8) Murray, John : The Teaching of Science in Secondary School; R. H. Publisher, London.
- (9) Paul, De Hart Hurd; 'New Directions in Teaching Secondary School Science'- 'New Trends in Curriculum and Instruction Series; Rand McNally & Company, Chicago, 1971.
- (10) Ralph Cable - Audio - Visual Hand book; Uni. - Press, London, 1970.
- (11) Thurber, Walter A and Collette, Alfred T. 'Teaching Science in Today's Secondary Schools', Allyn & Bacon Inc., Boston, 1970.
- (12) Vogel, Louis F. : A Spot-Check Evaluation Scale for High School, Science Text Books- The Science Teacher, 18, March 1951. P. 70-72.
- (13) Washton, Nathan, S. : Teaching Science Creatively; W. B. Saunders Company; London, 1967.
- (14) Saunders H. N. The Teaching of General Science in Tropical secondary schools, Oxford university press, London, 1965.
- (15) Woodburn, John H. & Obourn, Ellsworth S. 'Teaching the pursuit of science.', The Mac-Millan company, New York, 1965.
- (16) કોહલી, વી. કે. : વિજ્ઞાન કૈસે પઢાણું : વિવેક પબ્લિશર્સ, અમ્બાલા શહેર (હરિયાણા), 1986.
- (17) મહેશ્વરી, વી. કે. : 'વિજ્ઞાનશિક્ષણ', મોડર્ન પબ્લિશર્સ, મેરઠ, 1983.
- (18) રાવત, ડી. એસ. : 'વિજ્ઞાનશિક્ષણ' : વિનોદ પુસ્તક મંદિર, આગરા, 1972.

- (19) શ્રી વાસ્તવ, રઘુનાથ પ્રસાદ : વિજ્ઞાનશિક્ષણ : રામનારાયણલાલ બેની માધવ : હાહાબાદ, 1962.
  - (20) દેસાઈ, દવે મહેતા : વિજ્ઞાનનું અભિનવ અધ્યાપન; એ. આર. શેઠની કંપની; મુંબઈ 1972.
  - (21) ભાવસાર ડી. એમ. : વિજ્ઞાનનું અભિનવ અધ્યાપન : ભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ, 1972.
  - (22) ભાવસાર, લલિતિયા, ત્રિવેદી : વિજ્ઞાનશિક્ષણ પદ્ધતિ; અનડા બુક ડીપો; અમદાવાદ-1975.
  - (23) ભાવસાર ધીરજલાલ, દશ્ય-શ્રાવ્ય શિક્ષણ, અનડા બુક ડીપો, અમદાવાદ-1962
  - (24) પંચાલ મોહનલાલ, દશ્ય-શ્રાવ્ય શિક્ષણ, ભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ, 1964.
  - (25) પટેલ, કાછિયા, જોષી, પટેલ, એજ્યુકેશનલ ટેકનોલોજી, એ. આર. શેઠની કંપની, અમદાવાદ-1979.
  - (26) પટેલ મો. મ. છો. જયેન્દ્ર, જોષી હ. ઓ., શાહ ભૂપેન્દ્ર, લિખિયા, શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી, મેસર્સ બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ 1987-'88.
- b) અહેવાલો પુસ્તિકાઓ :
- (1) National Science Talent search scheme : Information Brochure. N.C.E.R.T., New Delhi-1975.
  - (2) Report on Science Education in Secondary Schools-Government of India, New Delhi-1964.
  - (3) શાહ, દેસાઈ : નવી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ; ગુડ કમ્પેનિયન્સ; વડોદરા, ૧૯૮૭.
  - (4) રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ : ૧૯૮૬, રાજ્ય શિક્ષણ ભવન, અમદાવાદ.
  - (5) શિક્ષકો માટે અધ્યાપનપોથી : વિજ્ઞાન ધો. ૮, ૯ (૧૯૮૨, '૮૩માં પ્રકાશિત) પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, ગાંધીનગર.
  - (6) ધોરણ ૧થી ૪ના પર્ચાવરણ : ગુજરાત રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, ગાંધીનગર
  - (7) ધોરણ ૫, ૬, ૭ના વિજ્ઞાન પાઠ્યપુસ્તક ગુજરાત રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, ગાંધીનગર.
  - (8) ધોરણ ૮, ૯, ૧૦ના (૧૯૮૦, '૮૧, '૮૨ '૮૩માં પ્રકાશિત) પાઠ્યપુસ્તકો.
  - (9) ધોરણ ૮થી ૧૦નો અભ્યાસક્રમ : ગુજરાત માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ ; ગાંધીનગર; ૧૯૮૧.

B.ED. SEMESTER - II

**B.Ed. Semester-II
(Revised)**

Semester –II (Core Paper)							
Subject Code	Subjects/ Curriculum Components	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
3	Learning and Teaching	4	4	2.30	30	70	100
8	Knowledge and Curriculum	4	4	2.30	30	70	100
Curriculum and Pedagogic Study							
9	Assessment of Learning	4	4	2.30	30	70	100
<p style="text-align: center;">Enhancing Professional Capacity (EPC)</p> <ul style="list-style-type: none"> EPC course exam to be conducted by the college. This course has syllabus base internal activities / Practical (Or Both) assessment only and so the candidates are required to obtain passing minimum marks to be eligible for the semester-2 exam. 							
EPC-2	Drama And Art In Education	2	2	2	50	--	50
Pedagogy of School Subject Part-2 (method-2) (Any two from given group)							
Method Code	Course	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
7b	Gujarati	4	4	2.30	30	70	100
7b	Hindi	4	4	2.30	30	70	100
7b	English (LL)	4	4	2.30	30	70	100
7b	Sanskrit	4	4	2.30	30	70	100
7b	Social Science	4	4	2.30	30	70	100
7b	Economics	4	4	2.30	30	70	100
7b	Accountancy	4	4	2.30	30	70	100
7b	Mathematics	4	4	2.30	30	70	100
7b	Science and Technology	4	4	2.30	30	70	100

B.Ed.-SEMESTR-II

(Revised)

Practical Work

Sr. No	Practical Work	Credit	Internal	External	Total
1	Stray Lessons in School (4 – Lessons + 4 – Observation)	2	40	--	40
2	Unit Lessons in school (3-Lessons + 3- Objervation)	2	30	--	30
3	Block Teaching (2 + 2 = 4 - Lessons + 4- Observation)	4	40	--	40
4	Blue Print (in First method Subject)	2	40	--	40
Total		10	150	--	150

Guidelines for Practical Work

- 1 **Stray Lessons** (2 + 2 = 4) For secondary school subject methods Std-6 to Std.-10 and for higher secondary school subject Std.-11 and Std.-12.
- 2 **Unit Lessons - 3** (Any method) for Secondary School Subjects methods Std-6 to Std.-10 and for higher secondary school subject Std.-11 and Std.-12.
- 3 **Block Teaching Lesson Planning:** For Secondary School subject Std-6 to Std-10 and for higher secondary school subject Std-11 and Std-12.
- 4 **Blue print:** In first method school subject. Blue print having 25/50/100 marks planning.(Submission of total one Blue Prints).

B.Ed. Sem-II

Course-3, Learning and Teaching

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Learning 1.1 Concept and nature of learning 1.2 Factors effecting to learning 1.3 Principles, experiments and educational findings: (1) Learning through condition classical. Operant or instrumental (Skinner's) (2) Information processing (3) Humanistic (Maslow's and Carl Rogers') 1.4 Transfer in learning : meaning, importance and types	6	18
2	Psychology of Teaching 2.1 Concept of Teaching: Meaning, Definitions and Characteristics. 2.2 Conditions of Good Teaching. 2.3 Relationships between Teaching & Learning. 2.4 Factors effecting Teaching	5	18
3	Process of Communication 3.1 Communication : meaning and importance 3.2 Types of communication 3.3 Symptoms of effective communication 3.4 Obstructive factors of communication	5	17
4	Role of motivation, memory and transfer in learning 4.1 Meaning & nature of motivation 4.2 Types and importance of motivation 4.3 Mac-Lelland's theory of achievement motivation and characteristics of achievement motivated personality. 4.5 Process of memory, reasons of forgetting: implications to develop memory	5	17

REFERENCE BOOKS :

- Aggarawal J C, Essentials of Educational Psychology, Vikas Publishing House Ltd. New Delhi 2010
- Chauhan S S , Advanced Educational Psychology, Vikas Publishing House Ltd. New Delhi 2009
- Charles E Skinner , Educational Psychology P H I Learning Pvt. Ltd.- New Delhi- 2012
- Dandapani S , A Text Book of Advanced Educational Psychology, Anmol Publications Pvt. Ltd. New Delhi, 2000
- De Cecco J P , Learning and Instruction, Prentice Hall of India Pvt.Ltd. New Delhi 1996
- Dr. Usha Rao, Advanced Educational Psychology Himalaya Publication House New Delhi-2008
- Caggart, G.L. (2005): Promoting Reflective Thinking in Teachers. Crowin Press.
- Irvine, J.J. (2003): Educating teachers for diversity: Seeing with a cultural eye. New York: Teachers College Press.
- Joyce, B., and Weal, M. (2003). Models of Teaching (7th Ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Lampert, M. (2001). Teaching problems and the problems of teaching. New Haven: Yale University Press.
- Linda Darling Hammond & John Bransford (ed) (2005): Preparing Teachers for a Changing World. Jossey-Bass, San Francisco.
- Martin, D. J. & Kimberly S. Loomis (2006): Building Teachers: A constructivist approach to introducing education. Wadsworth Publishing, USA.
- Ram, S. (1999): Current Issues in Teacher Education. Sarup & Sons Publications, New Delhi.
- Schon, D. (1987): Educating the Reflective Practitioner: Towards a New Design for Teaching and Learning in the Professions. New York, Basic Books.

B.Ed. Sem-II

Course-8, Knowledge of Curriculum

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Epistemological pages of Education : 1.1 Concept of : Knowledge, Skill, Teaching, information, Reason and belief 1.2 Education : meaning and affecting factors. 1.3 Modern child-centered education: Activity, discovery and dialogue (With reference to Gandhi and Tagore) 1.4 Value and Education	7	18
2	The social basis of education: 2.1 Culture : Concept and Features 2.2 Factors affecting culture 2.3 Society based works of Education 2.4 The historical changes in society, culture and industrialization with special reference to modernity.	6	18
3	Multicultural and democratic education 3.1 Democratic Education through routine conventional school practices. 3.2 Equality, individual opportunity and social justice (With special reference to Ambedkar) 3.3 Concepts of nationalism universalism and secularism and their inter relation with education (With special reference to Tagore and Krishnamurthy) 3.4 The understanding of the fundamental right and duties of citizen.	6	17
4	Relation between education and curriculum : 4.1 Concept of curriculum 4.2 Preparation of the curriculum 4.3 Curriculum making process 4.4 Comparison of curriculum and syllabus	7	17

REFERENCE BOOKS :

- Allan, C. et al., (1993). Curriculum Foundations, Principles and Issues. Allyn and Bacon, London.
- Anita J. Harrow, (1972). A Taxonomy of Psychomotor Domain. New York: McKay.
- Arulsamy, S., (2010). Curriculum Development., Neelkamal Publications Pvt., Ltd, Hyderabad
- Ausubel, D., (1968). Educational Psychology: A Cognitive View. New York: Holt, Rinehart and Winsom.
- Ballantine, H.J. (1983). The Sociology of Education - A Systematic Analysis. Prentice-Hall, Inc., New Jersey.
- Benjamin S. Bloom, (1956). Taxonomy of Educational Objectives.
- Handbook-I, Cognitive domain. New York: McKay.
- Bhati. B.D. and Sharma S.R., (1992). Principles of Curriculum Construction. Kanishka Publishing House, Delhi.
- Bhatt B.D., (1996). Curriculum Reform Change and Continuity.

- Kanishka Publications, New Delhi. Bruner, J.S. et al., (1965). A study of Thinking. New York. John Wiley.
- B. C Rai: Theories of education. Parkashan Kendra Sitapur Road Lucknow.
- Chandra S.S. and Sharma, R.K., (2004). Sociology of Education.
- Atlantic publishers and distributors, New Delhi.
- Kamala Bhatia and B.D Bhatia: Theory and principle of education. Doaba house Nai Sarak Delhi.
- S.K Murty: Philosophical and sociological foundation of education: Parkash Brothers Ludhiana.
- NR Swarup Sexsena: Philosophical and sociological foundation of education. R Lall Book Depot Meerut.
- TS Sodhi: Philosophical and sociological foundation of education. Bawa publication Patiala.
- SP Chaube Foundation of education. Vikas Publishing House Noida.
- Janadran Prasad: Advanced curriculum construction Kanishka Publishers New Delhi.
- Malla Reddy Mamdi: Curriculum development and educational technology. Sterling Publishers New Delhi.
- R. M Kalra Curriculum construction for youth development. Sterling Publishers New Delhi.
- SK Murty: Essentials of Curriculum development. Allied Book Center Hyderabad.
- MS Khan: Teacher education. APH Publishing Corporation, New Delhi.
- MA Siddqui: Teacher education NCTE New Delhi.

B.Ed. Sem-II

Course-9, Assessment for learning

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Role of Assessment in enhancing learning 1.1 Meaning and concept of assessment (Evaluation triangle) 1.2 Traditional notion of assessment as an act to be perform at the end of teaching: using a paper pencil test 1.3 Assessment with in a constructivist paradigm 1.4 Traditional purpose of assessment as a mechanism to filter learners as per their abilities or potentials and reducing learning to a limited set of experience	5	18
2	Learning and assessment 2.1 Concept of continuous and comprehensive assessment . 2.2 MImportance of formative assessment and summative assessment. 2.3 Role of the teacher in formative assessment. 2.4 Role of the principal in formative assessment.	4	18
3	Methods and tools and dimension of assessment: 3.1 Online testing : Concept, meaning, benifit, and limitation. 3.2 How to make questionbank. 3.3 The Psycho-social dimension of assessment. 3.4 Assessment structure of competitive exam : TET, TAT, NET, SET, CTET, GPSC.	6	17
4	Teacher and accountability for assessment 4.1 Percentile rank 4.2 Commercialization and privatization of assessment. 4.3 Benefit of privatization in assessment, A review of the challenges facing privatization. 4.4 Communicative monitoring of assessment.	5	17

REFERENCE BOOKS :

- Aggarwal, Y.P. (1989): Statistical Methods. Concepts Application & Computation, New Delhi: Sterling Publishers.
- Anastasi, A. (1983): Psychological Testing..., 6th Ed. New York, The Macmillan Co. 6th Edition.
- Asthana Bipin(2011) Measurement and Evaluation in Psychology and Education. Agrwal Publications, Agra.
- Ebel, L.R. and Frisbie, D.A. (1991) : Essentials of Educational Measurement, New Delhi., Prentice Hall of India Pvt. Ltd.,
- Garrett, H.E. (1973): Statistics in Education and Pshychology, Bombay, Vakils Febber and Simons.
- GOI (2009) The right of children to free and compulsory education act(2009) Retrieved from <http://mhrd.gov.in/sites/upload-files/mhrd/files/rte.pdf>.
- GOI (2011) Sarva Shiksha Abhiyan-Framework for implementation based on the right of children to free and Compulsory Education Act,2009. GOI Retrieved from http://www.upefa.com/upefaweb/admin/myuploads/SSA_frame_work_revised_9.6.2011.Pdf.
- Kubiszyn, Tom and Borich Gary(1993) Educational Testing and Measurement. Harper Collins college publishers.
- Patel, R.S (2015) Statistical Methods in Education. Jay Publication, Ahmedabad.
- Ronald Jay Cohen, Mark, E. Swerdlik and Medhe M. Kumtheker (2014) Psychological testing and Assessment, Mc Graw Hill Education (India) Private limited.

- Sharma, R.A.(2010) Essentials of Measurement in Education and Psychology. R. Lall Book Depot, Meerut.
- Thorndike R. L and Thorndike Christ Tracy (2010) Measurement and Evaluation in Psychology and Education. PHI Learning Private Limited, New Delhi.
- Thorndike, R.L., & Hagen E.(1977) : Measurement and Evaluation on Psychology and Education. . New York., John Wiley and Sons, Inc.
- Ved Prakash, et al (2000) Grading in school, NCERT, Published at the publication division by the secretary, NCERT, Sri Aurobindo Marg, New Delhi.

B.Ed. Sem-II

EPC-2 Drama & Art in Education

Credit-02

Internal : 50

External :00

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Art in Education 1.1 Art : meaning, concept and nature 1.2 The association between art and education 1.3 types of art : Fine arts & Folk arts. 1.4 The role of art in school education.	7	18
2	The relationship between the heart, mind and hand of art 2.1 The need for the teaching of the hear, mind and hands in education. 2.2 The triple role of the heart, mind and hand in the creation of art. 2.3 The importance of art in human life. 2.4 Appropriation of art in school education.	6	18
3	Music and Drama in Education 3.1 Concept and introduction to music. 3.2 The role of music in education. 3.3 Drama : Meaning, nature and types. (Feeling, Expression) 3.4 The role of drama in education.	7	17
4	Components of fine arts 4.1 Development of aesthetic vision through fine arts. 4.2 Improvement of sensitivity through fine arts. 4.3 Art exhibition : Culture festivals and destinations. 4.4 Visual experiment and practices of art	6	17

REFERENCE BOOKS :

- A.K. Dhawan: Dhawan's Art Book. B-IX 1076 Dhawan Building, Ludhiana.
- Black Board Writing and Work Experience. Prakashan Kendra, New Buildings, Aminabad, Lucknow.
- Dr. Kapuria: Stick and Sketch. Khanna Printers, Phagwara Gate, Jalandhar.
- Gupta S.P., (2002): Elements of Indian Art, Inderaprastha Museum of art and Archaeology, New Delhi.
- Ray Niharranjan, (1984): an Approach to Indian Art, Publication Bureau.
- Roy C. Craven, (1995): Indian Art A Concise History, Thames and Hudson Ltd, London.
- Sharma L. C., (2002): A Brief history of Indian Painting, Goel Publishing House, Meerut.
- Thames and Hudson: How to Paint and Draw. 30 Bloomsbury Street, London.
- Work Experience and Black Board Writing: Neeraj Publications, Rohtak.
- NatyaShastra by Bharat Muni.
- NCERT (2006). Position paper : National focus group on Arts, Music, Dance and theatre, new delhi: NCERT

EPC-2 Drama & Art in Education

સંભવિત પ્રવૃત્તિઓ :

૧. એકપાત્રીય અભિનય સ્ક્રીપ્ટ લેખન
૨. એકપાત્રીય અભિનય
૩. લઘુનાટિકા લેખન
૪. લઘુનાટિકા દિગ્દર્શન
૫. પપેટ શો નિદર્શન
૬. બેસ્ટ ફોર્મ વેસ્ટ પ્રવૃત્તિ આયોજન સંચાલન
૭. સ્લોગન નિર્માણ
૮. કલા સંબંધીત કાર્યક્રમનું વિવેચન.
૯. કાવ્ય સર્જન
૧૦. વાર્તા લેખન
- ૧૧ ચિત્ર નિર્માણ
૧૨. સર્જનાત્મકતા સંબંધિ પ્રવૃત્તિ
૧૩. આપણા વિવિધ ઉત્સવોમાં નૃત્ય, સંગીત અને ચિત્રકામનું યોગદાન – જાત તપાસ, સંશોધન, સમીક્ષા અને અહેવાલ લેખન
૧૪. ગુજરાતના પ્રાદેશિક લોકનૃત્યો અંગે.....
– જીવંત વિડિયો રેકોર્ડિંગ અને તેનું વિવેચન
– ઇતિહાસ, (ઉદાહરણ, સ્વરૂપ, આજ અને આવતીકાલ)
૧૫. પરોઢીયાં, મરસીયાં, ખાયણાં, લગ્નગીતો, ઉત્સવગીતો, હાલરડાં વગેરે જેવી ભાતીગળ સાંસ્કૃતિક કૃતિઓનો સંગ્રહ, ઓડીયો રેકોર્ડિંગ અને તેમનું વિવેચન
- ૧૬ ગરબાનો ઇતિહાસ, પ્રકારો, ઉપયોગ સંબંધી માહિતી એકત્રીકરણ, સંકલન અને સમીક્ષા.
- ૧૭ લોક સાહિત્યને જીવંત રાખનાર કલાકારોના જીવનચરિત્રો અંગે પ્રવચન, પ્રદર્શન, ચર્ચા વગેરેનું દસ્તાવેજીકરણ
૧૮. સ્થાનિક કક્ષાએ વિવિધ સામાજિક, ધાર્મિક પ્રસંગોને અર્થસભર બનાવવામાં લોક સંગીતનો ફાળો.
૧૯. ગુજરાતી ફિલ્મી સંગીતની સફર – અહેવાલ, પ્રવચન, પ્રદર્શન, ચર્ચા અને સમીક્ષા
- ૨૦ ગુજરાતી સુગમ સંગીતનો ઉદભવ અને વિકાસ: અહેવાલ (કલાકારોના ફોટોગ્રાફ, પ્રચલિત કૃતિઓ, લાક્ષણિકતાઓ, ઓડીયો સંગ્રહ)
૨૧. પ્રાદેશિક બોલીમાં લોકગીતો – વિવિધ ઉત્સવ દરમિયાન કરેલ જીવંત રેકોર્ડિંગ અને લેખન તથા તેનું વિવેચન.
૨૨. લોક સંગીત સાથે સંકળાયેલ વાદ્યો-વાજીત્રોના ફોટોગ્રાફ, સ્વરૂપ, ઉદ્ભવ – વિકાસ અને ઉપયોગ અંગે માહિતી એકત્રીકરણ- અહેવાલ લેખન.

નોંધ : ઉપર દર્શાવેલ પ્રાયોગિક કાર્યો, પ્રવૃત્તિઓ અને ક્ષેત્ર કાર્યોની યાદી સૂચન તરીકેની છે તાલીમાર્થીઓ અધ્યાપકોના સર્જનાત્મક માર્ગદર્શન હેઠળ પોતાની રીતે નવા પ્રાયોગિક કાર્યો, પ્રવૃત્તિઓ અને ક્ષેત્રકાર્યો હાથ ધરી શકે છે.

B.Ed. Sem-II

Course-7b, Pedagogy of School Subjects : Gujarati

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	માતૃભાષા શિક્ષણની પદ્ધતિVM : ૧.૧ આગમન-નિગમન પદ્ધતિની સંકલ્પના, ઉપયોગિતા અને મર્યાદા ૧.૨ નિરીક્ષિત અભ્યાસ, પ્રકલ્પ, સંશ્લેષણ અને વ્યાખ્યાન પદ્ધતિ- સંકલ્પના માતૃભાષા શિક્ષણની પ્રયુક્તિઓ : ૧.૩ કથન અને પ્રશ્નોત્તરી,આદર્શ વાચન, કાવ્ય પઠન : સંકલ્પના, ઉપયોગિતા ૧.૪ શબ્દ રમતો, મધપૂડો : ઉપયોગિતા અને મર્યાદા	7	18
2	માતૃભાષા શિક્ષણને અસરકારક બનાવતાં સાધનો સ્વરૂપ અને ઉપયોગિતા : ૨.૧ દૃશ્ય : પાઠ્ય પુસ્તક, શબ્દકોશ, વિશ્વકોશ અને શિક્ષક નિદર્શની ૨.૨ શ્રાવ્ય : ટેપ રેકોર્ડર, રેડીયો, ૨.૩ દૃશ્ય - શ્રાવ્ય : કમ્પ્યુટર, ટેલીવિઝન ૨.૪ માતૃભાષા શિક્ષણને અસરકારક બનાવતા સાધનોનું મહત્વ	6	18
3	માતૃભાષા શિક્ષણમાં ઉપયોગી સહઅભ્યાસક પ્રવૃત્તિઓ : ૩.૧ સહઅભ્યાસક પ્રવૃત્તિ : સંકલ્પના, ઉપયોગિતા ૩.૨ નાટ્યીકરણ : ઉપયોગિતા, મર્યાદા ૩.૩ અંક પ્રકાશન : સંકલ્પના, ઉપયોગિતા ૩.૪ વાર્તાલાપ : ઉપયોગિતા અને મર્યાદા	7	17
4	માતૃભાષા શિક્ષણનું મૂલ્યાંકન : ૪.૧ નિબંધ પ્રકાર, લઘુજવાબો અને અનાત્મલક્ષી પ્રશ્નોની રચના ૪.૨ માતૃભાષા શિક્ષણના મૂલ્યાંકનનું મહત્વ અને મર્યાદા ૪.૩ પ્રશ્નપત્રની સંચનામાં ત્રિપરિમાણદર્શક કોઠાની આવશ્યકતા ૪.૪ આદર્શ પ્રશ્નપત્રના લક્ષણો	6	17

REFERENCE BOOKS :

પરિશિષ્ટ-૨	
માતૃભાષા શિક્ષણને લગતી પૂરક સંદર્ભસૂચિ	
અ.નં. પુસ્તકનું નામ	લેખકો-પ્રકાશન
(૧) માતૃભાષા શિક્ષણ સોપાન	શ્રી કાન્તિલાલ સુતરિયા, ભગવાનલાલ પારેખ, અભ્યાસક્રમ અને આયોજન પ્રકાશન બહાઈ સેન્ટર પાસે, અમદાવાદ-૧
(૨) ભાષાકીય દૃષ્ટિ	કાન્તિભાઈ સુતરિયા, આચાર્ય બુક ડીપો, વડોદરા
(૩) ભાષાશાસ્ત્ર અને ગુજરાતી ભાષા	કે. કા. શાસ્ત્રી, સરદાર પટેલ યુનિ., વલ્લભ વિદ્યાનગર
(૪) થોડોક વ્યાકરણ વિચાર	હરિવલ્લભ ભાયાણી, વોરા એન્ડ કંપની, ગાંધી રોડ, અમદાવાદ-૧
(૫) પાઠ્ય બૃહદ્ વ્યાકરણ યાને ગુજરાતી ભાષાનું બૃહદ્ વ્યાકરણ	અ. ક. ત્રિવેદી, વી પોપ્યુલર બુક સ્ટોર, સુરત
(૬) ગુજરાતી ભાષા અને સાહિત્ય	નરસિંહરાવ ભો. દિવેદિયા ગુજરાત યુનિ. પ્રકાશન
(૭) સમાસ પોથી	મોતીભાઈ મ. પટેલ તથા મનુભાઈ બી. રાવલ અભ્યાસક્રમ અને આયોજન પ્રકાશન, અમદાવાદ-૧
(૮) સંધિ પોથી	- ઉપર પ્રમાણે -
(૯) છંદ પોથી	- લેખકો ઉપર પ્રમાણે ભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ-૧
(૧૦) અલંકારપોથી	- ઉપર પ્રમાણે -
(૧૧) ગુજરાતી માન્ય ભાષાનું વ્યાકરણ	કે. કા. શાસ્ત્રી, મેસર્સ બી. એસ. શાહ, પાલડી, અમદાવાદ
(૧૨) ભાષાવિજ્ઞાન પરિચય	પ્રા. જગદીશ શાહ, સરસ્વતી પુસ્તક ભંડાર, રતનપોળ, અમદાવાદ-૧
(૧૩) ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિસ્વરૂપ અને ધ્વનિ પરિવર્તન	પ્રબોધ બેચરદાસ પરિત, ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ-૯.

પરિશિષ્ટ-૨

(૧૪) ગુજરાતી ભાષા ઉદ્ગમ, વિકાસ અને સ્વરૂપ	કાન્તિલાલ બળદેવરામ વ્યાસ એન. એમ. ત્રિપાઠી, પ્રા. લિ. પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૨
(૧૫) ગુજરાતી ભાષાનો વિકાસ અને અર્વાચીન ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ	અધ્યા કે. કા. શાસ્ત્રી, ભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૧૬) ભાષા વિજ્ઞાન ખંડ ૧ લો	કાન્તિલાલ બળદેવરામ વ્યાસ, એન. એમ. ત્રિપાઠી પ્રા. લિ. પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૨
(૧૭) માતૃભાષા શિક્ષણ પાઠ્યેતર (ધો. ૫ માટે)	પ્રિ. સી. કે. આકુલાળા અભ્યાસક્રમ અને આયોજન ટ્રસ્ટ, બહાઈ સેન્ટર પાસે, અમદાવાદ-૧
(૧૮) ગુજરાતી વિષયવસ્તુ	પ્રિ. સી. કે. આકુલાળા, ભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૧૯) ગુજરાતી વિષયવસ્તુના નવીન પ્રવાહો	ડો. ધનવંત દેસાઈ, પ્રિ. યુ. બી. પાઠક, પ્રા. વિનોદ પટેલ, પ્રા. મોતીભાઈ પટેલ, મુંબઈ-અમદાવાદ
(૨૦) વિષય શિક્ષણ પદ્ધતિઓ	સોલંકી, સોની અને શાહ, અનંદ પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૨૧) વિષય શિક્ષણ પદ્ધતિઓ ગુજરાતી-હિન્દી	શ્રી મગનભાઈ ઝોઝા, કાન્તિભાઈ જોષી, પટેલ મોતીભાઈ અને દવે જયેન્દ્ર, મેસર્સ બી. એસ. શાહ પ્રકાશન દુકાન નં. ૩/૪ સિલ્વર ઓક બિલ્ડિંગ, પાલડી, અમદાવાદ-૭
(૨૨) ગુજરાતી વ્યાકરણ અને લેખન	ડો. શિવલાલ જેસલપુરા, જ્યોતિ પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૨૩) અર્વાચીન ગુજરાતી સાહિત્ય સ્વરૂપોનો વિકાસ	પટેલ અને રામચંદ્ર પંડ્યા, ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય, ગાંધીમાર્ગ, અમદાવાદ.
(૨૪) સાહિત્ય સર્જન	નાયક, દાંડીકર અને ત્રિવેદી અનંદ બુક ડીપો, ગાંધીમાર્ગ, અમદાવાદ-૧
(૨૫) સાંપ્રત સાહિત્ય	ડો. ધીરુભાઈ ઠાકર, પોપ્યુલર બુક સ્ટોર, ટાવર રોડ, સુરત
(૨૬) કવિતાની રમ્ય કેડીએ	ચંદ્રકાંત મહેતા, અશોક પ્રકાશન, રતનપોળ નાકા, અમદાવાદ-૧

B.Ed. Sem-II

Course-7b, Pedagogy of School Subjects : Hindi

Credit-04

Internal : 30

External : 70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	X{1FI6S p5SZ6 o !v! N'xl p5SZ6 o 5F9I5]:TS4 IX1FS IGNX"GL4 xIFDO,S4 RF8";4 ٧,[G, S8; ~J\ D XaNSMX !vZ zFjl p5SZ6 o wJIG D]N S s8[5 Z[SM0"Zf4 I,\UJFOMG4 VFSFXJF6L !v# N'xl vzfjl p5SZ6 o 8[,LIJHG,4 Sd-I}8Z4 IO<D !v\$ ICgNL IX1FFD[\ p5SZ6SL VFJxISTF	7	18
2	ICgNL IX1FFS[1F[+ D[\ XMwF ~J\ 5]IMG o Zv! ICgNL IX1FFD[\ XMwF SFI"SL VFJxISTF ZvZ IGNFGFtDS ~J\ D p5RFZFtDS IX1FF Zv# IS IFtDS VG];\wFFG o ;\S<5GF Zv\$ IGZL1F6	6	18
3	5ZL1F6 ~J\ D} <IF\SG o #v! zJ6 SF{X<I SF VF{5RFIZS ~J\ VGF{5RFIZS 5ZL1F6 ~J\ D}<IF\SG #vZ 59G SF{X<I SF VF{5RFIZS ~J\ VGF{5RFIZS 5ZL1F6 ~J\ D}<IF\SG #v# SYG SF{X<I SF VF{5RFIZS ~J\ VGF{5RFIZS 5ZL1F6 ~J\	7	17
4	I,BLT ~J\ DF{IBS D}<IFF\SG o \$v! I+5IZDF6NX"S ;FZ6L ~J\ p;S[5 xG 5 SFZ \$vZ I+5IZDF6NX"S ;FZ6L S[pN[xl ~J\ IJQFIJ:T] \$v# 5 xG5+ SL ;\ZRGF \$v\$ I,BLT ~J\ DF{IBS D}<IFF\SG SF DCTJ	6	17

REFERENCE BOOKS :

संदर्भ सूची :

क्रम	पुस्तक का नाम	लेखक	प्रकाशक	सन्	मूल्य रु. पै.
१	हिन्दी भाषा का शिक्षण	देवेन्द्रकुमार कौशिक	शारदा ब्रदर्स, लुधियाना (पंजाब)	१९७२	७-५०
२	राष्ट्रभाषा की शिक्षा	डॉ. श्रीधरनाथ मुकर्जी	आचार्य बुक डिपो, बड़ौदा	१९५७	६-००
३	हिन्दी शिक्षण	रमन बिहारीलाल	रस्तोगी पब्लिकेशन, शिवाजी रोड, मरेठ-२५०००२	१९७६	१२-७५
४	हिन्दीनुं अभिनव अध्यापन	पुरुषोत्तम पटेल भृगुप्रसाद महेता	भारत प्रकाशन, तिलक मार्ग, अहमदाबाद	१९७२	१०-००
५	भाषाओनुं अध्यापन	देसाई-शुक्ल-पटेल	ए.आर. शेठनी कुं. प्रिन्सेस स्ट्रीट, बम्बई-२	१९६२	६-००
६	हिन्दी का अध्यापन	पंचाल-परमार	जयभारत प्रकाशन, अहमदाबाद	१९७२	४-५०
७	अन्य भाषा शिक्षण	डॉ. महावीरसरन जैन	विनोद पुस्तक मन्दिर, आगरा	१९६६	४-००
८	कक्षा-अध्यापन पाठ संकेत निर्माण एवं विशिष्ट विधियाँ	भाई योगेन्द्रजीत	विनोद पुस्तक मन्दिर, आगरा	सं. २०२६	५-००

१४६

हिन्दी अध्यापन परिशीलन

क्रम	पुस्तक का नाम	लेखक	प्रकाशक	सन्	मूल्य रु. पै.
९	कक्षा शिक्षण के सिद्धान्त	फ्रैंक स्मिथ ए. एस. ऐरिसन अनु. कृष्णदेव प्रसाद गौड़	गया प्रसाद एण्ड सन्स, आगरा	१९६३	८-००
१०	शिक्षण-कला एवं नवीन पद्धतियाँ	डॉ. एस. एस. माथुर	विनोद पुस्तक मन्दिर आगरा	१९७२	८-००
११	शिक्षण कला	डॉ. आत्मानन्द मिश्र	गर्ग ब्रदर्स १, कटरा रोड, इलाहाबाद	१९५७	७-००
१२	शिक्षा शास्त्र	डॉ. सीताराम जयस्वाल	नन्दकिशोर एण्ड ब्रदर्स बाँसफाटक, वाराणसी	१९६१	७-००
१३	अध्यापन के सिद्धान्त	रायबर्न अनु. वजीर हसन आब्दी	दि अपर इन्डिया पब्लिसिंग हाउस लिमिटेड, लखनऊ	१९५६	—
१४	कक्षा शिक्षण में सहायक सामग्री	एम. एल. चौरासिया	विनोद पुस्तक मन्दिर आगरा	१९६७	३-००
१५	कक्षा अध्यापन एवं पाठ सूत्र निर्माण	बंशीधर सिंह एम. ए. भूदेव शास्त्री	गयाप्रदास एण्ड सन्स आगरा	१९५६	५-००
१६	हिन्दी भाषा शिक्षण	भाई योगेन्द्र जीत	विनोद पुस्तक मन्दिर, आगरा	१९७७	१२-००

हिन्दी शिक्षण

B.Ed. Sem-II
Course-7b, Pedagogy of School Subjects : English

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Class-room problem in teaching of English language and remedial work in the following 1.1 Pronunciation 1.2 Spellings 1.3 Hand-writing, Loud reading and silent reading. 1.4 Grammatical errors in speech and writing	7	18
2	Diagnostics and Remedial work: Concept and Characteristics 2.1 Implementation Process : Concept and meaning 2.2 Remedial work 2.3 Importance of remedial work in english language teaching 2.4 Diagnostics work : Concept and meaning	6	18
3	Reading process in English language teaching 3.1 Concept and meaning of reading 3.2 Types of reading 3.3 Importance of good reading skill 3.4 Developing a reading ability of English language learners.	7	17
4	Evaluation in English 4.1 Types of Tests-Oral 4.2 Types of Tests-Written 4.3 Types of questions & tests items 4.4 Preparing a good question-paper	6	17

GENERAL BIBLIOGRAPHY

1. Allen, W. S. : Living English Speech
2. Allen, H. B. (ED) : Teaching English as a foreign language
3. Bhalla, C. L. : Audio-visual aid in Education
4. Billows, F. L. : The techniques of language teaching
5. Bisht, Abharani : Teaching English in India
6. Bloom, B. S. : Taxonomy of Educational objectives - cognitive and Effective Domains.
7. Corder, S. Pit : Introducing Applied Linguistics
8. Dave, R. H. : Development of Educational Testing Vol. I.
9. French, F. G. : The Teaching of English Abroad : Vols. I, II, III.
10. Frisby, A. W. : Teaching English.
11. Gleason, H. A. : An Introduction to Descriptive Linguistics.
12. Gurrey, P. : Teaching English as a foreign Language.
13. Halliday, M. A. K. : The Linguistic Sciences and Language Teaching.
14. Harrison and Bansal : Spoken English for India, Orient Longman, 1983.
15. Hornby, A. S. : A Guide to Patterns and Usage in English
16. Jain, R. K. : Essentials of English Teaching
17. Jespersen, O. : How to teach a foreign language ?
18. Johnson, K. S. : The Communicative Approach to Language Teaching, Oxford Uni. Press, 1979.
19. Kochhar, S. K. : Methods and Techniques of Teaching.
20. Kohli, A. L. : The Techniques of Teaching English.
21. Lado, Robert : Language Teaching.
22. Mackey, W.F. : Language Teaching Analysis.
23. Menon & Patel : The teaching of English as a foreign language.
24. Morris, I : Teaching of English as a second language.
25. Palmer, F. R. : Semantics.
26. Panchal, M.R. : Teaching of English
27. Passi, B. K. : Becoming Better Teacher
28. Pathak, P. D. : Teaching of English in India.
29. Satya Pal Ruhela, : Educational Technology
30. Sharma, R. A. : Technology of Teaching
31. Thompson and Wyatl : The Teaching of English in India
32. Wilkins, D. A. : Linguistics and language of teaching

Dictionaries :

1. The Advanced Learner's Dictionary of Current English by A. S. Hornby.
2. English Pronouncing Dictionary by Denial Jones.

B.Ed. Sem-II

Course-7b, Pedagogy of School Subjects : Sanskrit

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	સંસ્કૃત શિક્ષણમાં પ્રવૃત્તિઓ : ૧.૧ વર્ગશિક્ષણ દરમિયાન : અનુલેખન, શ્રુતલેખન, મુખપાઠ, ગાન, વાર્તા કથન અને નાટક ૧.૨ વર્ગોત્તર : ભીતપત્ર, સંસ્કૃત સમાચાર શ્રવણ, સંસ્કૃત સંભાષણ વર્ગો, સંસ્કૃત પ્રકાશનો, સંસ્કૃત વિદ્યાપીઠો, ૧.૩ સંસ્કૃત શિક્ષણ પ્રવૃત્તિમાં બાહ્ય પરીક્ષાઓની આવશ્યકતાઓ ૧.૪ સંસ્કૃત શિક્ષણમાં પ્રવૃત્તિઓનું વિશેષ મહત્વ	7	18
2	સંસ્કૃત સુધારણાલક્ષી પ્રવૃત્તિઓ : ૨.૧ આદર્શ વાચન અને તેના લક્ષણો ૨.૨ આદર્શ લેખન અને તેના લક્ષણો ૨.૩ સંસ્કૃત ઉચ્ચારોની વિશેષતા અને ઉચ્ચાર ભૂલથી થતા અનર્થો ૨.૪ સંસ્કૃત લિપી ચિહ્નોની ઓળખ : દંડ, શિરોરેખા, અનુનાસિક, અવગ્રહ અને વિસર્ગ	6	18
3	મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા : ૩.૧ નિદાન-ઉપચારાત્મક સંસ્કૃત શિક્ષણ ૩.૨ મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા અને પ્રશ્નપત્ર સંરચના અને વસ્તુલક્ષી કસોટીની સંરચના ૩.૩ હેતુ અને ગુણભારના સંદર્ભમાં પ્રશ્નપત્રનું માળખું ૩.૪ બ્લ્યૂ-પ્રિન્ટ	7	17
4	સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકનું મૂલ્યાંકન : ૪.૧ સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકનું મહત્વ ૪.૨ આદર્શ પાઠ્યપુસ્તકના લક્ષણો ૪.૩ સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકની આવશ્યકતા ૪.૪ માધ્યમિક પ્રવર્તમાન સંસ્કૃત પાઠ્યપુસ્તકની સમીક્ષા	6	17

REFERENCE BOOKS :

○ સંસ્કૃત શિક્ષણપદ્ધતિ :

૪૮. પંડિત સીતારામ ચતુર્વેદી : સંસ્કૃત શિક્ષણ પદ્ધતિ, નન્દકિશોર એન્ડ બ્રધર્સ, વારાણસી, સં. ૨૦૧૬.
૪૯. મિશ્રા પ્રભાશંકર : સંસ્કૃત શિક્ષણ, હરિયાણા હિન્દી ગ્રંથ અકાદમી, ચંદીગઢ, ૧૯૭૮.
૫૦. Bokil V. P. & Parasnis N. R. : A New Approach to Sanskrit, Chitrashala Prakashan, Poona 1956.

○ પ્રકીર્ણ :

૫૧. શાસ્ત્રી જયદત્ત : કાવ્યાલંકારનક્ષત્રમાલા, પ્રકાશક પોતે, સિદ્ધપુર, ૧૯૬૩.
૫૨. બોકિલ વિનાયક પાંડુરંગ; અભિનવા પાઠાવલી : પ્રથમા, દ્વિતીયા: મેકમિલન એન્ડ કું. ૧૯૫૦.
૫૩. અડાલજા દેસાઈ : પાઠ્યેતર સંસ્કૃત : નવનીત પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૮૨.
૫૪. પંડિત બહાદુરશાહ : માનવ થાઉં તો ઘણું, ચંદ્રમૌલિ પ્રકાશન, અમદાવાદ, ૧૯૮૨.
૫૫. પારેખ નગીનદાસ : અનુવાદની કળા, પરિચય ટ્રસ્ટ, પુસ્તિકા નં.-૧૧, મુંબઈ-૫૮
૫૬. ભાવસાર ધીરજલાલ મોતીલાલ, દેશ્ય-શ્રાવ્ય શિક્ષણ, અનડા બુક ડીપો, અમદાવાદ, ૧૯૬૨.
૫૭. દાવલપુરા બાબુ : સાહિત્યાયન, એ.વી. એમ. પબ્લિશર્સ, વિક્રલ ઉદ્યોગ નગર, ૧૯૭૭.
૫૮. 'સત્યમ્'-પ્રેરક પ્રસંગો, ભાગ ૧થી ૬, સદ્વિચાર પ્રકાશન, અમદાવાદ; ૧૯૮૬.

B.Ed. Sem-II

Course-7b, Pedagogy of School Subjects : Social Science

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Teaching devices and Programmes of social science teaching: 1.1 Importance and teaching usefulness of teaching device and programme. 1.2 Maps,date-line, charts, pictures, slides, earthglobe. Educational programme 1.3 Social science club and its activities 1.4 Exhibition in social science education and its importance.	7	18
2	The relationship of social science with other subject : 2.1 History 2.2 Geography 2.3 Civics 2.4 Economics	6	18
3	Social Science teacher and room: 3.1 Qualities and Characteristics of social science teacher 3.2 Training Professional competency of social science teacher 3.3 Importance of social studies room. 3.4 Equipment and design of social studies room.	7	17
4	Evaluation of teaching Social Science: 4.1 Meaning and importance of evaluation 4.2 Types of tests (Objective type, Short-answer, essay type) 4.3 Characteristics of a good question paper 4.4 Blue-print, Construction of a good question paper	6	17

REFERENCE BOOKS :

- Bining, Arthur, C., and Bining, David, H., Teaching Social Science in Secondary Schools, McGraw, Hill Book Company, Inc., New York 1952
- Dash, B.N. (2006). Content-cum-Method of Teaching of Social Science. New Delhi: Kalyani Publication.
- James, Hemming (1953), The Teaching of Social Science in Secondary Schools, Longman Green and Company, London
- James Fleming: The Teaching of Social Science in Secondary School. Longman Green and Co., London.
- Heller, F. : The use and abuse of Social Sciences. London: Sage Publications, 1986.
- Kochhar, S.K.; (1999). The Teaching of History: Benglor sterling Publisher Pvt. Ltd.
- Kochhar, S.K.: Methods and Techniques of Teaching. New Delhi: Sterling Publishers Pvt. Ltd., 1986.
- Sansanwal, D.N. and Tyagi, S.K.: Multiple Discriminant Type Item. MERI Journal of Education, Vol.1, No. 1, 2006, pp. 18 – 25.
- Trigg, R.(1985) Understanding Social Science. New York: Basics Black Well,
- Singh, Tirath (2013). Teaching of Social Science, Jalandhar:SG Publication.
- Mofatt, M.R. (1955). Social Science Instruction. New York: Prentice Hall.
- National Curriculum Frame Work 2005, NCERT, New Delhi.
- Position Paper by National Focus Group on Teaching of Social Sciences
- Preston, Ralph C. (1955). Handbook of Social Science in the Elementary School. New York: Rhinehart and Company.
- Preston, Ralph C. (1959). Teaching Social Science in the Elementary School. New York: Rinehart and Company.
- Sahu, B.K. (2007). Teaching of Social Science. New Delhi; Kalyani Publishers.
- Shaيدا, B.D. (1962). Teaching of Social Science. Jalandhar: Panjab KitabGhar.
- Taneja, V.K. (1992). Teaching of Social Science. Ludhiana: Vinod Pub.
- Wesley, Edgar Bruce (1951). Teaching of Social Science. Boston: D.C. Herth and Co.

B.Ed. Sem-II

Course-7b, Pedagogy of School Subjects : Economics

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Teaching aids and programmes for teaching economics : 1.1 The importance and educational usefulness of teaching aids and programmes. 1.2 Maps, charts and diagrams, magazines, documents, computer. 1.3 Economics study club and it's activities. 1.4 Fieldwork (field experience)	7	18
2	The relationships of economics with the other Subjects 2.1 Geography 3.2 Mathamatics and statistics 3.3 Social-science 3.4 Political science	6	18
3	Economics teacher and class-room : 3.1 Characteristics and qualities of economics teacher. 3.2 Training and professional competency. 3.3 The importance of economics study class. 3.4 The importance of survey in teaching economics.	7	17
4	Evaluation in economics : 4.1 The concept and importance of evaluation 4.2 Types of questions. (Objective type, Short answer type and essay type) 4.3 The characteristics of a good question paper. 4.4 Formation ideal question paper according to blue-print.	6	17

REFERENCE BOOKS :

અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપનનું પરિશીલન			
પરિશિષ્ટ ૧ : સંદર્ભસૂચિ			
(અ) સંદર્ભ પુસ્તિકાઓની સૂચિ :			
ક્રમ	લેખક	પુસ્તકનું નામ	પ્રાપ્તિસ્થાન
(૧)	ડૉ. શાસ્ત્રી, જયેન્દ્ર પટેલ, મોતીભાઈ અને અન્ય.	અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન.	મેસર્સ બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૨)	પ્રો. પાઠક, ઉપેન્દ્ર, પ્રો. પટેલ મોતીભાઈ તથા અન્ય.	ભૂગોળ અધ્યાપનનું પરિશીલન	મેસર્સ બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૩)	પ્રો. પટેલ, મોતીભાઈ, તથા અન્ય.	ઈતિહાસના અધ્યાપનનું પરિશીલન	"
(૪)	ત્યાગી ગુરસરનદાસ	અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષણ	વિનોદ પુસ્તક મંદિર, આગરા
(૫)	પટેલ વિનુભાઈ	અર્થશાસ્ત્રનું અધ્યાપન	અનગ્રા બુક ડીપો, અમદાવાદ
(૬)	પરીખ ધનશ્યામભાઈ, ડૉ. પટેલ સી. કે. તથા અન્ય.	અર્થશાસ્ત્ર શિક્ષણપદ્ધતિ	નવદીપ પ્રકાશન ગૃહ, અમદાવાદ
(૭)	પ્રો. પરમાર બી. ડી. ગણાત્રા, એલ. એમ. તથા અન્ય.	અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો-૧	સી. જમનાદાસની કંપની, અમદાવાદ
(૮)	પટેલ ચિમનભાઈ તથા પટેલ આર. સી.	અર્થશાસ્ત્રના સિદ્ધાંતો	અખિલ હિન્દ પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૯)	પટેલ ચિમનભાઈ તથા શીખ દર્શનસીંગ.	ભારતની આર્થિક સમસ્યાઓ ભાગ ૧	અખિલ હિન્દ પ્રકાશન, અમદાવાદ
(૧૦)	દવે હસમુખ તથા મહેતા ઓ. એન.	અર્થશાસ્ત્રનો સૈદ્ધાંતિક પરિચય	જ્યોત પ્રકાશન, રાજકોટ
(૧૧)	ભટ્ટ. બી. એમ.	ભારતની આર્થિક સમસ્યાઓ	યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય, અમદાવાદ
(૧૨)	પટેલ મોતીભાઈ	ભારતીય શિક્ષણપંચો પર એક દૃષ્ટિપાત	મેસર્સ બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ

૨૨૪ પરિશિષ્ટ ૧ : સંદર્ભસૂચિ			
(બ) સામયિકો :			
(૧૩)	શશિકાંત વસાણી	વ્યાપાર-દીપોત્સવી અંક વિ. સં. ૨૦૩૭ ઈ. સ. ૧૯૮૧	જન્મભૂમિ ભવન, ઘોઘાસ્ટ્રીટ, મુંબઈ-૧
(૧૪)	વાડીલાલ ડગલ્લી	કોમર્સ-એન્યુઅલ નંબર-૧૯૭૯	કોમર્સ પબ્લિકેશન્સ માણેક મહાલ, ૮૦, વીર નરીમાન રોડ, મુંબઈ
(૧૫)	વાડીલાલ ડગલ્લી	"કોમર્સ" અંક માર્ચ ૨૮/૧૯૮૧	"
(૧૬)	રમણ પટેલ	"યોજના"	રામનિવાસ, સરખેજ રોડ, પાલડી, અમદાવાદ-૭
(ક) કોશ :			
(૧)	અર્થશાસ્ત્ર કોશ	અમરનાથ અગ્રવાલ તથા કમલનયન કાબરા	રાજકમલ પ્રકાશન, નવી દિલ્લી
(૨)	સાર્થ ગુજરાતી જોડણી કોશ	-	ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ-૧૪
(૩)	અંગ્રેજી-ગુજરાતી કોશ	પાંડુરંગ ગણેશ દેશપાંડે	સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટી, વલ્લભ વિધાનગર
(૪)	ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ ધો. ૧૧-૧૨નો અભ્યાસ-ક્રમ, ગુજરાત રાજ્ય (અભ્યાસક્રમ)	ગુજરાત રાજ્ય, શિક્ષણ ખાતું.	સરકારી પ્રેસ, ગાંધીનગર, ૧૯૭૫

B.Ed. Sem-II

Course-7b, Pedagogy of School Subjects : Elements of Account

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Correlation in teaching of elements of Account 1.1 Meaning of correlation 1.2 Benefits of correlation 1.3 Correlation in teaching of elements of Account with 1.4 Commerce, Commercial Mathematics and Statistics	7	18
2	Teaching Aids of Teaching of Elements of Account 2.1 Chalk-board, Models – specimens 2.2 Charts, Diagrams 2.3 Buletin Board 2.4 Reference Books and	6	18
3	Teacher of Elements of Account OR Elements of Account Teacher 3.1 Characteristics of an ideal teacher 3.2 Importance of teacher in teaching elements of account 3.3 Role of teacher in teaching elements of accoun 3.4 Skill of teacher in teaching elements of accoun	7	17
4	Evaluation in Elements of Account 4.1 Meaning and Aims of Evaluation 4.2 Type of questions, Question paper and Blue print 4.3 Evaluation in lesson planning & Unit Planning Diagnosis and Remedial work in Elements of Account 4.4 Meaning and important * Diagnosis and Remedial work	6	17

REFERENCE BOOKS :

પરિશિષ્ટ-1 સંદર્ભ પુસ્તકોની સૂચિ

ક્રમ	લેખક	પુસ્તકનું નામ	પ્રકાશક
1.	કે.સી.એસ.જૈન	વાણિજ્ય શિક્ષણ (હિન્દી) ત્રીજી આવૃત્તિ (1987)	રાજસ્થાન હિન્દી ગ્રંથ અકાદમી, જયપુર.
2.	પ્રા. ભાગવાનભાઈ એસ.પટેલ અને અન્યો	વાણિજ્ય ગણિતના અધ્યાપનનું પરિશીલન	બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ.
3.	ડૉ. રામપાલસિંહ અને પ્રો. પૃથ્વીસિંહ	વાણિજ્ય શિક્ષણ (હિન્દી) (1990) તૃતીય આવૃત્તિ	વિનોદ પુસ્તક મંદિર આગ્રા
4.	ડૉ. મોતીભાઈ મ. પટેલ અને અન્યો	શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી પ્રથમ આવૃત્તિ (1987-'88)	બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
5.	ડૉ. શાસ્ત્રી જયેન્દ્ર દવે, પટેલ મોતીભાઈ અને અન્યો	અધ્યાપન-અધ્યયન પ્રવિધિ અને શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન અને આંકડાશાસ્ત્ર	બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
6.	ડૉ. વી.વી.બારૈયા અને અન્ય	વાણિજ્ય અધ્યાપનનું પરિશીલન (1990-'91)	બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
7.	મૂળશંકર એલ. જોષી	વાણિજ્ય ગણિતનું અધ્યાપન, પ્રથમ આવૃત્તિ 1987	અનડા પ્રકાશન, અમદાવાદ
8.	ડૉ. મોતીભાઈ પટેલ અને અન્યો	સૂક્ષ્મ અધ્યાપન અને સંક્ષિપ્ત અધ્યાપન પ્રથમ આવૃત્તિ 1996-'97	બી.એસ.શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
9.	પ્રા. ભાલચંદ્ર આર. ચૌધરી અને અન્યો	નામાનાં મૂળતત્ત્વોનું અધ્યાપન પ્રથમ આવૃત્તિ (1993)	ધવલ પ્રકાશન, અમદાવાદ
10.	પ્રિ. નટુભાઈ વી. રાવલ અને અન્યો	નામાનાં મૂળતત્ત્વોનું અભિનવ અધ્યાપન	નીરવ પ્રકાશન, અમદાવાદ
11.	Lewis D.	Method of teaching book-keeping 1955	South Western Publishing Cincinnati
12.	Mac donald and Evan	Teaching business subjects 1970	Macdonalds and Evan Ltd, London.
13.	M. S. Khan	The Teaching of Commerce	Stearling Publishing Delhi.

B.Ed. Sem-II
Course-7b, Pedagogy of School Subjects : Mathematics

Credit-04

Internal : 30
External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Evaluation in Teaching of Mathematics 1.1 Concept of Evaluation 1.2 Steps of Evaluation Process 1.3 Characteristics of Ideal Question Paper 1.4 Blue-print	7	18
2	Different types of evaluation questions 2.1 Essay type: (concept) 2.2 Short-answer type (concept) 2.3 objective type: (concept and framing)- Completion, Mathematics, 2.4 Multiple choice Analysis	6	18
3	Teaching aids 3.1 Visual Aid 3.2 Audio base aid 3.3 Audio-visual aid 3.4 Computer assistade learning and teaching	7	17
4	Motivational and Reinforcement Techniques 4.1 Drill work and review work : Concept, importance 4.2 Application in teaching of mathematics 4.3 Mathematics club : Importance 4.4 Mathematics club : activities	6	17

REFERENCE BOOKS :

પરિશિષ્ટ

સંદર્ભસૂચિ (Bibliography)

- Ajyanger, Kuppaswami—**The Teaching of Mathematics in the New Education**, Delhi-6 : Universal Publication,
- Brown, C. H.—**The Teaching of Secondary Maths.**
- Chadha, B. N., S. M.—Aggarwal. **Teaching of Mathematics**, Jullundar : Dhanpat Rai & Sons.
- Mangal, S. K.—**Teaching of Mathematics**, Ludhiana : Parkash Brothers, 1981.
- Saxena R. C.—**Curriculum and Teaching of Mathematics in Secondary Schools**, Delhi : MCERT, 1970
- Sidhu Kulbir Singh—**The Teaching of Mathematics**, New Delhi : Sterling Publication, 1967.
- આકુવાલા સી. કે. અને અન્ય—**ગણિતનું અભિનવ અધ્યાપન**, અમદાવાદ : પારસ પ્રકાશન
- અજિતરામ ઓઝા અને વિનોદરાય અંતાણી—**ગણિતના ન્યૂનતમ અભ્યાસક્રમ અને આયોજન ટ્રસ્ટ, કોહારી પાર્ક ખાનપુર, અમદાવાદ.**
- કિશોરભાઈ શાહ અને નાથુભાઈ પટેલ—**ગણિત શિક્ષણ (દશાબ્દ અંક) ૧૯૮૭** અનુસ્નાતક શિક્ષણ ભવન સ. પ. મુનિ. વિદ્યાનગર.

૧૮૦

ગણિતનાં અધ્યાપનનું પરિશીલન

- ગો. ધનભાઈ મહેતા અને અન્ય—**ગણિત શિક્ષણ પદ્ધતિ** અમદાવાદ : એ. આર. શેઠની કંપની.
- મોતીભાઈ પટેલ, જયેન્દ્ર દવે અને અન્ય—**અધ્યયન-અધ્યાપન પ્રયુક્તિઓ અને શૈક્ષણિક માપન, મૂલ્યાંકન અને આંકડાશાસ્ત્ર**, અમદાવાદ : બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, ૧૯૮૭
- ત્રિવેદી અને ત્રિવેદી—**શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકન**, અમદાવાદ : ભારત પ્રકાશન
- પંચાલ મોહનલાલ—**દશ્યશ્રાવ્ય શિક્ષણ**, અમદાવાદ : ભારત પ્રકાશન, ૧૯૭૨.
- રાવત ઔર અગ્રવાલ—**ગણિત શિક્ષણ (હિન્દી) આશ્રા : વિનોદ પુસ્તક મંદિર**
- શુક્લ, ભદ્ર અને પારેખ—**નૂતન ગણિતનું અધ્યાપન** અમદાવાદ : સી. જમનાદાસની કંપની, ૧૯૭૫.

B.Ed. Sem-II

Course-7b, Pedagogy of School Subjects : Science & Technology

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Teaching Aids in Teaching Science (Class-room implication) 1.1 Visual aids: Models chart * Audio aids: Tape-recorder, Radio 1.2 Audio-visual aids T.V., Video, Film 1.3 Self-made Instruments 1.4 Computer, projector	7	18
2	Science Laboratory (High School Laboratory) 2.1 Importance 2.2 Planning 2.3 Maintenance and utility 2.4 Their specification and expected behavioural changes	6	18
3	Activities helpful in teaching Science 3.1 Science Club, Science Exhibition 3.2 Science fair, Sky observation and Visits Reference material in teaching science 3.3 Science Journal 3.4 Science Practical Notes	7	17
4	Evaluation in Science 4.1 Practical Examination - Objectives, Planning 4.2 Types of question-Essay type, short answer type, objectives (Fill in the blanks/matching, multiple choice, classification) 4.3 Construction of question paper based on blue-print 4.4 Measurement and evaluation in science	6	17

REFERENCE BOOKS :

૩૧૦

વિજ્ઞાન અધ્યાપનનું પરિશીલન

[1] સંદર્ભસૂચિ :

(a) પુસ્તકો :

- (1) Brandwein, Watson & Black wood : A Book of Methods-Teaching High School Science; Harcourt, Brace & World Inc. New York, 1985.
- (2) Chakrabarti, S. K., Audio - Visual Education in India, New Delhi, 1967.
- (3) Dale, Edgar; Audio- Visual Methods in Teaching Drydin Press, N. Y., 1954.
- (4) Das, R. C. : Science Teaching in Schools, Sterling Publishers Private Limited, New Delhi, 1985.
- (5) Freeman & Others : Helping Children Understanding Science; Holt Reinhardt and Winston, New York, 1954.
- (6) Green T. L. : The Teaching of Biology in tropical Secondary Schools, All man & Sons Ltd., London.
- (7) Heiss & Others : Modern Science Teaching; The Mac Millan Co. New York, 1961.
- (8) Murray, John : The Teaching of Science in Secondary School; R. H. Publisher, London.
- (9) Paul, De Hart Hurd; 'New Directions in Teaching Secondary School Science'- 'New Trends in Curriculum and Instruction Series; Rand McNally & Company, Chicago, 1971.
- (10) Ralph Cable - Audio - Visual Hand book; Uni. - Press, London, 1970.
- (11) Thurber, Walter A and Collette, Alfred T. 'Teaching Science in Today's Secondary Schools', Allyn & Bacon Inc., Boston, 1970.
- (12) Vogel, Louis F. : A Spot-Check Evaluation Scale for High School, Science Text Books- The Science Teacher, 18, March 1951. P. 70-72.
- (13) Washton, Nathan, S. : Teaching Science Creatively; W. B. Saunders Company; London, 1967.
- (14) Saunders H. N. The Teaching of General Science in Tropical secondary schools, Oxford university press, London, 1965.
- (15) Woodburn, John H. & Obourn, Ellsworth S. 'Teaching the pursuit of science.'; The Mac-Millan company, New York, 1965.
- (16) કોહલી, બી. કે. : વિજ્ઞાન કેસે પઢાવું : વિવેક પબ્લિશર્સ, અમ્બાલા શહેર (હરિયાણા) 1986.
- (17) મહેશ્વરી, વી. કે. : 'વિજ્ઞાનશિક્ષણ' મોડર્ન પબ્લિશર્સ, મેરઠ, 1983.
- (18) રાવત, ડી. એસ. : 'વિજ્ઞાનશિક્ષણ' : વિનોદ પુસ્તક મંદિર, આગરા, 1972.

- (19) શ્રી વાસ્તવ, રઘુનાથ પ્રસાદ : વિજ્ઞાનશિક્ષણ : રામનારાયણલાલ બેની માધવ : ઇલાહાબાદ, 1962.
  - (20) દેસાઈ, દલે મહેતા : વિજ્ઞાનનું અભિનવ અધ્યાપન; એ. આર. શેઠની કંપની; મુંબઈ 1972.
  - (21) ભાવસાર ડી. એમ. : વિજ્ઞાનનું અભિનવ અધ્યાપન : ભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ, 1972.
  - (22) ભાવસાર, લલિતેશ, ત્રિવેદી : વિજ્ઞાનશિક્ષણ પદ્ધતિ; અનડા બુક ડીપો; અમદાવાદ-1975.
  - (23) ભાવસાર ધીરજલાલ, દશ્ય-આવ્ય શિક્ષણ, અનડા બુક ડીપો, અમદાવાદ-1962.
  - (24) પંચાલ મોહનલાલ, દશ્ય-આવ્ય શિક્ષણ, ભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ, 1964.
  - (25) પટેલ, કાછિયા, જોષી, પટેલ, એજ્યુકેશનલ ટેકનોલોજી, એ. આર. શેઠની કંપની, અમદાવાદ-1979.
  - (26) પટેલ મો. મ. છો. જયેન્દ્ર, જોષી હ. ઓ., શાહ ભૂપેન્દ્ર, લિખિયા, શૈક્ષણિક ટેકનોલોજી, મેસર્સ બી. એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ 1987-'88.
- b) અહેવાલો પુસ્તિકાઓ :
- (1) National Science Talent search scheme : Information Brochure. N.C.E.R.T., New Delhi-1975.
  - (2) Report on Science Education in Secondary Schools-Government of India, New Delhi-1964.
  - (3) શાહ, દેસાઈ : નવી રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ; ગુડ કમ્પેનિયન્સ; વડોદરા, ૧૯૮૭.
  - (4) રાષ્ટ્રીય શિક્ષણનીતિ : ૧૯૮૬, રાજ્ય શિક્ષણ ભવન, અમદાવાદ.
  - (5) શિક્ષકો માટે અધ્યાપનપોથી : વિજ્ઞાન ધો. ૮, ૯ (૧૯૮૨-'૮૩માં પ્રકાશિત) પાઠ્યપુસ્તકમંડળ, ગાંધીનગર.
  - (6) ધોરણ ૧થી ૪ના પર્યાવરણ : ગુજરાત રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, ગાંધીનગર.
  - (7) ધોરણ ૫, ૬, ૭ના વિજ્ઞાન પાઠ્યપુસ્તક ગુજરાત રાજ્ય પાઠ્યપુસ્તક મંડળ, ગાંધીનગર.
  - (8) ધોરણ ૮, ૯, ૧૦ના (૧૯૮૦, '૮૧, '૮૨ '૮૧માં પ્રકાશિત) પાઠ્યપુસ્તકો.
  - (9) ધોરણ ૮થી ૧૦નો અભ્યાસક્રમ : ગુજરાત માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ ; ગાંધીનગર; ૧૯૮૧.

B.ED. SEMESTER - III

B.Ed. - Semester-III
(Revised)

Semester –III							
Subject Code	Subjects/ Curriculum Components	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
6	Gender School and Society	4	4	2.30	30	70	100
10	Creating Inclusive School	4	4	2.30	30	70	100
Curriculum and Pedagogic Study (Any one from the following optional group)							
	Optional Course						
11	Health and physical education	4	4	2.30	30	70	100
11	Environmental Education	4	4	2.30	30	70	100
11	Guidance and counseling	4	4	2.30	30	70	100
Enhancing Professional Capacity (EPC) <ul style="list-style-type: none"> EPC course exam to be conducted by the college. This course has syllabus base internal activities / Practical (Or Both) assessment only and so the candidates are required to obtain passing minimum marks to be eligible for the semester-3 exam. 							
EPC-03	Critical Understanding of ICT	2	2	2	50	--	50
Pedagogy of School Subject (Any two from given group) <p>* Student will have to prepare themselves content course of secondary school subject of std. 9th / Higher secondary school subject of std. 11th (For Accountancy & Economics) selected by the students and University exam will be conducted by the end of term. The format of this exam as per TET/TAT exam format related to subject content only.</p>							
Method Code	Course	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
05	Gujarati	2	2	2	--	50	50
05	Hindi	2	2	2	--	50	50
05	English (LL)	2	2	2	--	50	50
05	Sanskrit	2	2	2	--	50	50
05	Social Science	2	2	2	--	50	50
05	Economics	2	2	2	--	50	50
05	Accountancy	2	2	2	--	50	50
05	Mathematics	2	2	2	--	50	50
05	Science and Technology	2	2	2	--	50	50

B.Ed.-SEMESTR-III

(Revised)

Practical Work

Sr. No.	Practical Work	Credit	Internal	External	Total
1	Discussion lesson in school (2 – Lessons + 2 – Objervation)	2	20	-	20
2	Objective type test for two school subjects. (Std. 9 th & for economics - accountancy std.11 th)	4	100	-	100
3	Book reveiw (School Textbook for two method)	4	50	-	50
4	Seminar / Workshop / Co-curriculum activities.	2	40	-	40
5	Project work (T. L. M.) – Optional course	2	40	-	40
	Total	14	250	-	250

Guidelines for Practical Work

1. **Discussion Lessons** (1 + 1= 2) For secondary school subject methods Std-9 to Std.-10 and for higher secondary school subject Std.-11 and Std.-12.
2. **Objective Type Test:** Submission from selected methods by the trainee.(Submission of Two objective type test sets)
3. **Book Review:**(except school textbooks), Selection, Deep reading, Evaluation, Assessment and Report Writing for submission (Two).
4. **Seminar/Workshop/Co-curriculum activities :** In any one Core Paper Subject.
Project work (TLM) in Optional subject must be submitted at college.

B.Ed. Sem-III
Course-6 : Gender, School and Society

Credit-04

Internal : 30
External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Gendered role in society 1.1 Gender : meaning, concept and nature. 1.2 Racial status (Ancient, medieval and contemporary) 1.3 Challenges this gendered role in society. 1.4 Variety of institutions such as the family cast religion culture, the media and popular culture: Films, songs.	7	18
2	Concerns of gendered: Just education 2.1 The need for gender based judicial education. 2.2 Gender identity construction: Familier functions. 2.3 Gender identity contruction : Social functions. 2.4 Legal provisions to eliminateracial disparities.	6	18
3	Gender Understanding and examine the role of school 3.1 The role of schools, peers , teachers, curriculum and text books 3.2 Challenging gender inequalities or reinforcing gender priorities 3.3 The need for racial discipline in school co-education. 3.4 The importance of giving handcraft education to girls and physical education to boys.	7	17
4	Representation of gender role 4.1 Relationships and ideas of text book and curricula 4.2 The role of teacher in eliminating racial discrimination. 4.3 The role of school in eliminating racial discrimination. 4.4 The role of voluntary organization in eliminating racial discrimination.	6	17

REFERENCE BOOKS :

- Ramachandran, Vimala. (2004). *Gender and Social Equity in Education: Hierarchies of Access*. New Delhi: Sage.
- UNESCO. (2004). *EFA Global Monitoring Report: Education for All: The Quality Imperative*.
- UNESCO. (2003). *EFA Global Monitoring Report: Gender and Education for All: The Leap to equality*.
- Ramachandran, Vimala (2009). Mid Decade Assessment towards Gender Equality in Education. Project Report, Published by NUEPA, 17- B, Sri Aurobondo Marg, New Dehli- 110016
- NCERT (National Council of Educational Research and Training). (2006): Gender issues in Education. National Focus Group, Position Paper New Delhi, NCERT.
- Bandyopadhyay, Madhumita and Subrahmanian, Ramya (2008). *Gender Equity in Education: A Review of Trends and Factors*. Project Report. Consortium for Research on Educational Access, Transitions and Equity (CREATE), Falmer, UK.

- United Nations Girls' Education Initiative (UNGEI), New York, (2012) Gender Analysis in Education: A Conceptual Overview. Available at <http://www.ungei.org>
- Manjrekar, N. (2003). 'Contemporary Challenges to women's education: towards an elusive goal?' *Economical and political Weekly*, 38(43), 4577-4582.
- Macdonald, M. (1980). Schooling and the Reproduction of Class and Gender Relations. In L. Barton, R. Meighan and S. Walker, (Eds.) *Schooling, Ideology and the curriculum*. Lewes, UK: The Falmer Press. 29-49.

B.Ed. Sem-III
Course-10 : Creative and Inclusive School

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	The introduction of inclusive education and school 1.1 Meaning of inclusive education. 1.2 Characteristics, objectives and need of inclusive education. 1.3 Types of disability and major risk for identify disability. 1.4 Disability and psychological production of identify disability.	7	18
2	Disability : 2.1 Types of disability : Physically and mentally. 2.2 Symptoms of physical and mental disability. 2.3 The role of society, school and teacher of developing confidence and encougement of disabled child in normal development. 2.4 Symptoms of educational backword children.	6	18
3	Government policyfor inclusive education. 3.1 Right to Education 3.2 Right to Education Act in Gujarat. 3.3 Government encourangment for disabled child in common school. 3.4 National curriculum framework and education of disabled child.	7	17
4	Opportunities of desirable students in inclusive school 4.1 The role of volunteer organization in inclusive education. 4.2 the role of non-government organization in inclusive e ducation. 4.3 The introduction of special schools. 4.4 The celebration of special disabled chils day.	6	17

REFERENCE BOOKS :

- Bartlett, L. D. and Weisentein, G. R. (2003).*Successful Inclusion for Educational Leaders*. New Jersey: Prentice Hall.
- Chaote, J. S. (1991). *Successful Mainstreaming*, Allyn and Bacon
- Choate, J. S. (1997).*Successful Inclusive Teaching*. Allyn and Bacon
- Daniels, H. (1999) .*Inclusive Education*.London: Kogan.
- Deiner, P. L. (1993). *Resource for Teaching Children with Diverse Abilities*, Florida: Harcourt Braceand Company
- Dessent, T. (1987).*Making Ordinary School Special*. Jessica Kingsley Pub.
- Gargiulo, R. M. *Special Education in Contemporary Society: An Introduction to Exceptionality*.Belmont: Wadsworth.
- Gartner, A. &Lipsky, D. D. (1997) *Inclusion and School Reform Transferring America's Classrooms*, Baltimore: P. H. Brookes Publishers.

- Giuliani, G. A. & Pierangelo, R. (2007) *Understanding, Developing and Writing IEPs* . Corwin press: Sage Publishers.
- Gore, M. C. (2004) .*Successful Inclusion Strategies for Secondary and Middle School Teachers*, Crowin Press, Sage Publications.
- Hegarthy, S. & Alur, M. (2002) *Education of Children with Special Needs: from Segregation to Inclusion*, Corwin Press. Sage Publishers
- Karant, P. & Rozario, J. ((2003). *Learning Disabilities in India*. Sage Publications.
- Karten, T. J. (2007). *More Inclusion Strategies that Work*. Corwin Press, Sage Publications.
- King-Sears, M. (1994) *Curriculum-Based Assessment in Special Education*. California, Singular Publications.
- Lewis, R. B. & Doorlag, D. (1995) *Teaching Special Students in the Mainstream*. 4th Ed. New Jersey, Pearson
- McCormick, Sandra. (1999) *Instructing Students who Have Literacy Problems*. 3rd Ed. New Jersey, Pearson
- Rayner, S. (2007). *Managing Special and Inclusive Education*, Sage Publications.
- Ryandak, D. L. & Alper, S. (1996) *Curriculum content for Students with Moderate and Severe Disabilities in Inclusive Setting*. Boston, Allyn and Bacon
- Sedlak, R. A. & Schloss, P. C. (1986). *Instructional Methods for Students with Learning and Behaviour Problems*. Allyn and Bacon
- Stow L. & Selfe, L. (1989) *Understanding Children with Special Needs*. London Unwin Hyman.
- Turnbull, A., Turnbull, R. Turnbull, M. Shank, D. L. (1995). *Exceptional Lives: Special Education in Today's Schools*. 2nd Ed. New Jersey Prentice-Hall. Inc.
- Vlachou D. A. (1997) *Struggles for Inclusive Education: An ethnographic study*. Philadelphia, OpenUnive
- Westwood P. (2006) *Commonsense Methods for Children with Special Educational Needs- Strategies for the Regular Classroom*. 4th Edition, London RoutledgeFalmer- Taylor & Francis Group.

B.Ed. SEM-III
Course-11 : Health and Physical Education

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Introduction of uogic ideology and its expansion 1.1 Concept of yoga 1.2 Objectives of yoga 1.3 Importance of yoga in life 1.4 Ashtanga yoga : Yama, Niiyama, Asanas, Pranayama, Pratiyahara, Dharana, Dhyana, Samadhi	7	18
2	Yama – Niyama ana Asanas 2.1 Concept of Yama-Niyama 2.2 Introduction and types of Yama-Niyama 2.3 Benefits of Yama-Niyama 2.4 Concept of Asanas and its importance	6	18
3	Pranayama and Kshatakarma 3.1 Concept of Paranayama and its elements (Purak, Rechak, Kumbhak) 3.2 Types and importance of pranayama 3.3 Concept and types of kashrakarma 3.4 Importance of kshtakarma	7	17
4	Different types of activities for teaching yogasana to pupils in the school. 4.1 Primary information about yoga to pupils. 4.2 Knowledge of the effects of yagasana on the body and mind of the pupils. 4.3 Different techniques of yogasana for pupils. (Lecture and convention method) 4.4 Expected qualities of teacher in teachinf yoga : Theoretical, knowledge of yogasana and practical knowledge of yogasana	6	17

REFERENCE BOOKS :

- Kamalkant Bhatt, Yoga Education .Mandvi : Vivek Prakashan.
- Vyas Sunilkumar, Yog Siksha, Delhi : Khel Sahitya Kendra.
- Vaibhav Devakinandan. Yog Sikhsa. Delhi : Sports Publication.
- ભાણદેવ, યોગવિદ્યા ભાગ-૧ અને ૨, પ્રવીણ પ્રકાશન, ૨૦૦૬, રાજકોટ
- કૃપાલ્વાનંદજી, આસન અને મુદ્રા, કૃપાલ્વા આશ્રમ, મલાવ.

B.Ed. SEM-III
Course-11 : Environmental Education

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Environment : 1.1 Basic concept of environment. 1.2 Nature and importance of environment. 1.3 Types of environment. 1.4 The relationship between the human life and environment.	7	18
2	Pollution : 2.1 Basic Concept of pollution. 2.2 Types of environmental pollution and its remedies. 2.3 Water pollution, land pollution, air pollution and sound pollution. 2.4 Cause and effects of environmental hazard according to Green House effect, acid raining; Ozone layer depletion.	6	18
3	Biodiversity : 3.1 Concept of biodiversity. 3.2 Need for conservation of biodiversity. 3.3 Vanishing and threatened wild animals and plants endangered wildlife. 3.4 Conservation of biodiversity. <ul style="list-style-type: none"> • National parks and sanctuaries. • National conservation policy and projects. • Indian wildlife (Protection) Act. • Convention on International Trade in endangered species. • Indian Board of Wildlife. • Bombay Natural History Society (BNHS) • W.W.F. – India • Environmental Education Centre – Ahmedabad. • Natural club. 	7	17
4	Environmental Education (EE) : 4.1 Need and concept of EE. 4.2 Goals, objectives and guiding principles of EE. 4.3 Inter-disciplinary approach in EE. 4.4 Programmes of EE for secondary school children and role of school in environment conservation and sustainable development.	6	17

REFERENCE BOOKS :

- Dani, H.M. (1996). *Environmental Education*. Chandigarh: Panjab University Publication Bureau.
- Kaur, A. (2003). *Scientific Approach to Environmental Education*. Ludhiana: Tandon Publications.
- Khoshoo, T.N. (1999). *Environmental Concerns and Strategies*. New Delhi: Ashish Publication House.
- Kohli, V.K. and Kohli, Vikas (1995). *Environmental Pollution and Management*. Ambala: Vivek Publishers.
- Trivedi, P.R. (2000). *Encyclopedia of Environmental Pollution Planning and Conservation*. I-VI, New Delhi: A.P.H. Co.

B.Ed. SEM-III
Course-11 : Guidance and Counseling

Credit-04

Internal : 30

External :70

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	1.1 Meaning and basic concepts of guidance. 1.2 Guidance in relation to education. 1.3 Need for guidance. 1.4 Educational, Vocational and Personal guidance (Meaning, purpose and factors)	7	18
2	2.1 Meaning and scope of career information. 2.2 Uses of career information in guidance and counselling. 2.3 Sources of career information. 2.4 Methods of collection of information.	6	18
3	3.1 Cumulative record card (concept, sources of information for CRC, Contents of CRC, Used of CRC, How to collect and record information for CRC, How to interpret the information of CRC). 3.2 Psychological Tests: (Meaning of Psychological test, essential, characteristics, Need for Psychological tests, Major classification of Psychological tests). 3.3 Evaluation of career information. 3.4 Personal Social information.	7	17
4	4.1 Information about education and Training Opportunities 4.2 Methods of Dissemination of information Plant visit, career talks, career exhibition, and career conference career resource centre (setting up and important.) 4.3 Function of career Teacher. 4.4 Function of a School counselor.	6	17

REFERENCE BOOKS

1. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની અધ્યયન મીમાંસા, યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
2. વણિકર વી. સી., શિખવવાની પ્રક્રિયા, ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ
3. દેસાઈ કે જી., શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન, જયભારત પ્રકાશન, અમદાવાદ
4. ચૌહાણ અને ભગવતી પ્રસાદ, શૈક્ષણિક માનસશાસ્ત્ર, અનન્ડા બુક ડીપો, અમદાવાદ
5. માથુર એમ. એસ., શિક્ષા મનોવિજ્ઞાન, વિનોદ પુસ્તક મંદીર, આગ્રા
6. પટેલ અને દવે, શિક્ષણની મનોવૈજ્ઞાનિક આધારશિલા, બી.એસ. શાહ પ્રકાશન, અમદાવાદ
7. પંડ્યા કુલીન, મનોવિજ્ઞાનની વિચારધારાઓ, યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
8. શાહ ગુણવંત અને કુલીન પંડ્યા, શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાન યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ
9. Anastassi A (1982). **Psychological Testing**, (5th Ed.) New York; Macmillan Publishing Co.
10. Bennett M.E. (1963). **Guidance and counseling in groups**, New York; McGraw Hill Book
11. Bernard H.W and Fulmer D.W. (1972). **Principles of Guidance, A basic text**, Bombay; Allied Publisher
12. Crow I.D. and Grow. A. (1962). **An Introduction to Guidance**, New Delhi;
13. Freeman F.S. (1972). Theory and Practice of Psychological Testing, New Delhi; Oxford and IBH Co.
14. Nunnally J.C. (1972). Educational measurement and Evaluation , New York : McGraw Hill
15. Super D.E. and Crites J. C. (1968). **Appraising Vocational Fitness by Means of Psychological Tests**, Delhi; Universal Book Stall.

B.Ed. SEM-III
Course-EPC-3 : Critical Understanding of ICT

Credit-02

Internal : 50
External :00

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Fundamental of Computers Hardware 1.1 Concept, types and generations of computers 1.2 Processing unit: CPU 1.3 Input and Output devices 1.4 Computer networking.	7	18
2	Fundamental of computers Software 2.1 Operating software: Windows. Getting started with the computer, Desktop, exploring the computer, My Computer, Windows Explorer, starting and quitting programmes, creating folders opening files and folders, renaming files and folders, copying and moving files and folders, deleting a file or folder, opening and closing windows, maximizing, minimizing and restoring windows, resizing windows, shutting down the computer. 2.2 Application Software: MS-WORD Creating a new blank document, opening a document changing the font, font size and font color, saving a document, check spelling and grammar, inserting a table, delete a table and its content, inserting images from the ClipArt gallery Using Microsoft Word in Schools. 2.3 Application Software: MS-EXCEL Exploring Microsoft Excel: work sheet, cell, entering data in cells, formatting cells, changing a cell entry, inserting and deleting rows and columns, creating a grade book: converting data into chart, using Microsoft Excel in schools. 2.4 Application Software: MS-POWERPOINT Creating a new presentation, opening a presentation, saving a new or existing presentation, inserting and deleting a slide, adding text, changing the way text look, inserting a symbol or special character, canceling or undoing an action, adding bullets or numbering to text, adding or changing an auto shape, inserting a WordArt drawing object, inserting a picture from Clip gallery, the PowerPoint views: normal view, slide shorter view, slide show, animating text and object, saving a presentation to always open as a slide show, using Microsoft PowerPoint in schools.	6	18
3	Introduction to the Internet 3.1 The history Internet. 3.2 Internet: concept, uses and importance. 3.3 Concepts related with internet: www, modem, browsing, website, homepage, search engine, internet, e-mail, chat, teleconferencing, http, flp. 3.4 An introduction of some educational website	7	17
4	Computers in Education 4.1 Computers in teaching and learning 4.2 Computers in educational administration 4.3 Computers in evaluation. 4.4 Educational uses of internet.	6	17

REFERENCE BOOKS :

1. Alessi, S.M. & Trollip, S.R. (1991). Computer based instruction. New Jersey: Prentice Hall.
2. Azarman, R. (1991). Educational computing: Principles and applications. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
3. Bhogayta, C. (1997). The computer effect: What educational research says. Experiments in Education. 25 (12), 14-17.
4. Collis, B. (1996). The Internet as an educational innovation: Lesson from experience with computer implementation. Education Technology. 36 (6), 21-30.
5. Corbett, A. (1997). Unleashing the power of the Internet as a classroom learning tool. Computer Education. 85, 14-17.
6. Dean, C. & Whitlock, Q. (1983). A handbook of computer based training. New York: Cogan Page.
7. Ellington, H. Percival, F. & Race P. (1995). Handbook of educational technology. (3rd ed.) London: Cogan Page.
8. Intel Tech To The Future Binder and CD.
9. Joshi B. (1998). Hypertext, hypermedia: Educational Technology buzzwords for 2000+.
10. Journal of Educational Research and Extension, 35, 50-56.
11. Joshi, B. (1999). Computerized interaction package for the practice and testing. The Educational review. 105 (9), 151- 153.
12. Joshi, B. (March, 2000). The Internet: What, why and how in education. A paper presented in the National Seminar on Quality Improvement in School Education at CASE M.S. University of Baroda, Vadodara, India.
13. Joshi, P.J. & Goel, D. R. (1999). Manual for Internet awareness. Vadodara: CASE, M.S. University Kumar,
14. K.L. (1996). Educational Technology. New Delhi: New Age International.
15. Megarry, J. (ed.) (1983). Computers and Education. London: Kogan Page.
16. Raja, B.W., Anandan, K, & Mohan, S. (1999). Answers to some interrogations on computer assisted learning. University News. 37 (44), 8-9.
17. જોશી, ભ. (૧૯૮૮). કમ્પ્યુટર દ્વારા શિક્ષણ : સંક્ષેપોની રામાયણ. માધ્યમિક શિક્ષણ અને પરીક્ષણ, ૨૧ (૧૨), ૧૮-૨૦.
18. જોશી, ભ. (૧૯૮૮). પરામાર્થિક : શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીમાં નવવિચાર. ગતિશીલ શિક્ષણ, ૨૧ (૫-૬), ૮-૧૩.
19. ભોગાયતા, ચ. (૧૯૮૯). શિક્ષણમાં કમ્પ્યુટરની સફળતા. ગતિશીલ શિક્ષણ, ૧૮ (૮), ૪-૭.

Critical Understanding of ICT

પ્રવૃત્તિઓ :

૧. પ્રવર્તમાન માધ્યમિક શાળાના જે શિક્ષકો યહત નો ઉપયોગ કરતાં હોય તે ઉપયોગ કરવાથી શિક્ષણના ક્યા અને કેટલા હેતુઓ સિદ્ધ કરી શક્યા તે જાણવું.
૨. પ્રવર્તમાન માધ્યમિક શાળાના જે વિદ્યાર્થીઓ યહત નો ઉપયોગ કરતા હોય તે ઉપયોગ કરવાથી એ વિદ્યાર્થીઓ કેટલું સ્વ-અધ્યયન કરી શક્યા અને વધારાનું કેટલું સાહિત્ય વાંચી શક્યા તે જાણવું.
૩. BISAG પરથી કે અન્ય કોઈ પણ ટી.વી. ચેનલ પર રજૂ થતાં શૈક્ષણિક પાઠો સ્વ-અધ્યયન માટે કેટલા મદદગાર થઈ પડ્યા તે તાલીમાર્થી તપાસે (તમે પસંદ કરેલ પદ્ધતિના પદ્ધતિ દીઠ ગમે તે બે પાઠોનો અભ્યાસ કરવો)
૪. MS EXCELમાં વિષયદીઠ ગુણ, કુલગુણ, ટકાવારી, પાસ, નાપાસ અને તેની આલેખાત્મક રજૂઆત કરતાં કરે.
૫. MS POWER POINT પર કોઈ એક પાઠ પર ઓછામાં ઓછી દશ સ્લાઈડસ તૈયાર કરે.
૬. કોઈ પણ એક વિષયાંગ પર દશ મિનિટની દસ્તાવેજી ફિલ્મ બનાવે અને પછી તેનું અન્ય ત્રણ તાલીમાર્થીઓ દ્વારા મૂલ્યાંકન કરાવવું.
૭. કોઈ પણ બે શિક્ષણશાસ્ત્રીઓના બ્લોગ પર આવેલા કોઈ પણ બે શિક્ષણને લગતા લેખોની સટીક આલોચના કરવી અને વર્ગસમક્ષ રજૂ કરવી.
૮. સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પ્રશ્નો અંગે ચોક્કસ અભિપ્રાય આપવા માટે વેબસાઈટ પર ચાલતી ગમે તે ત્રણ ઝુંબેશનું વર્ણન કરી તેની અસરનો અભ્યાસ કરો.
૯. સામાજિક, સાંસ્કૃતિક, રાજકીય અને આર્થિક બાબતો અંગે સોશિયલ મિડિયા પર વ્યક્ત થતા અભિપ્રાયોની અસરનો એક લોકશાહી મૂલ્ય તરીકે અભ્યાસ
૧૦. જે શાળામાં ડિજિટલ શૈક્ષણિક પદ્ધતિ દાખલ થઈ હોય તેની શૈક્ષણિક દ્રષ્ટિએ થતી અસરોનો અભ્યાસ.

નોંધ : ઉપર દર્શાવેલ પ્રાયોગિક કાર્યો, પ્રવૃત્તિઓ અને ક્ષેત્ર કાર્યોની યાદી સૂચન તરીકેની છે તાલીમાર્થીઓ અધ્યાપકોના સર્જનાત્મક માર્ગદર્શન હેઠળ પોતાની રીતે નવા પ્રાયોગિક કાર્યો, પ્રવૃત્તિઓ અને ક્ષેત્ર કાર્યો હાથ ધરી શકે છે.

B.Ed. Semester-III (Revised)

Pedagogy of School Subject (Any two from given group)

* Student will have to prepare themselves content course of secondary school subject of std. 9th / Higher secondary school subject of std. 11th (For Accountancy & Economics) selected by the students and University exam will be conducted by the end of term. The format of this exam as per TET/TAT exam format related to subject content only.

Subject Code	Course	Syllabus
5a	Gujarati	Std-9 Gujarat State School Text book board Text book
5a	Hindi	Std-9 Gujarat State School Text book board Text book
5a	English (LL)	Std-9 Gujarat State School Text book board Text book
5a	Sanskrit	Std-9 Gujarat State School Text book board Text book
5a	Social Science	Std-9 Gujarat State School Text book board Text book
5a	Economics	Std-11 Gujarat State School Text book board Text book
5a	Accountancy	Std-11 Gujarat State School Text book board Text book
5a	Mathematics	Std-9 Gujarat State School Text book board Text book
5a	Science and Technology	Std-9 Gujarat State School Text book board Text book

- This examination will be taken by Maharaja Krishnakumarsinhji Bhavnagar University. Multiple choice type questions will be asked based on knowledge, understanding and application of subject.

B.ED. SEMESTER – IV

**B.Ed. -Semester-IV
(Revised)**

Enhancing Professional Capacity (EPC)							
<ul style="list-style-type: none"> EPC course exam to be conducted by the college. This course has syllabus base internal activities / Practical (Or Both) assessment only and so the candidates are required to obtain passing minimum marks to be eligible for the semester-4 exam. 							
EPC-04	Understanding the Self	2	2	2	50	--	50
Pedagogy of School Subject (Any two from given group)							
* Student will have to prepare themselves content course of secondary school subject of std. 10 th / Higher secondary school subject of std. 12 th (For Accountancy & Economics) selected by the students and University exam will be conducted by the end of term. The format of this exam as per TET/TAT exam format related to subject content only.							
Method Code	Course	Instructional Hours/ week	Credit	Exam Hours	Total		
					Internal	External	Total
05	Gujarati	2	2	2	--	50	50
05	Hindi	2	2	2	--	50	50
05	English (LL)	2	2	2	--	50	50
05	Sanskrit	2	2	2	--	50	50
05	Social Science	2	2	2	--	50	50
05	Economics	2	2	2	--	50	50
05	Accountancy	2	2	2	--	50	50
05	Mathematics	2	2	2	--	50	50
05	Science and Technology	2	2	2	--	50	50

B.Ed.-SEMESTER-IV

(Revised)

Practical Work

Sr. No.	Practical Work	Credit	Internal	External	Total
1	Internship 16-Week (Non plan 20- Lessons, 20- Observation, Maintain Log book)	10	--	250	250
2	Action Research	2	50	--	50
3	Lesson Observation of teachers. (6-Lessons)	6	60	--	60
4	Institutional visit (Any two)	2	50	--	50
5	Project work (T. L. M.) in second method subject.	2	40	--	40
6	Annual lessons (2)	4	--	100	100
Total		26	200	350	550

Guidelines for Practical Work

1. **Internship** : 16 week internship in recognized Upper primary/ Secondary/ Higher secondary school. Trainee have to perform following activities during internship and prepare detailed report with photograph.
  - ☐ Internship report must be verified and signed by the counselor/School Principal.
  - ☐ Non plan 20 lesson and 20 observations.
  - ☐ Detailed study of School document, like GR, Progress Report, Academic calendar.. etc
  - ☐ Organize cultural activity.
  - ☐ Interaction and observation of student
  - ☐ Submission of total report of Internship program.
2. **Action Research**: Selection of Problem, Data Collection, Analysis, Report writing and Submission. (One Submission)
3. **Lesson Observation of teachers** : Observe the ideal teaching work of school teachers or experienced teachers.
4. **Institutional Visit**: Visit of any special school, Well-known Higher Education institutes, Library/Inflibnet, Govt. Institutes/Training Center (G.C.E.R.T., DIET, SPIPA, Text Book Board etc.) and detail report submission.
5. **Project work** (TLM) in second method subject must be submitted at college.

B.Ed. Sem-IV
Course-EPC-4 : Understanding the self

Credit-02

Internal : 50

External :00

Unit	Detail of syllabus	Teaching Hours	Marks
1	Development understanding of student teacher 1.1 The concept and meaning of self. 1.2 development of a self as a person and teacher 1.3 The Professional identification of a teacher 1.4 The factors affecting the development of student-teacher : (sensitivities, communication skills, Ability to listen and Ability to observe)	7	18
2	Holistic and integrated understanding of student teacher 2.1 Concept and types of personality. 2.2 Learn to create terms to draw upon collective strength 2.3 Student teachers identities – Gender relational cultural and an individual in society 2.4 The factors affecting on student-teacher identities : Political, historical and social.	6	18
3	The tool for the understanding the self 3.1 Personal narratives 3.2 Life stories 3.3 Film review 3.4 Poetry	7	17
4	Methodologies for transaction of understanding the self 4.1 Sharing the case study 4.2 Biography 4.3 Stories of different student teachers 4.4 sociometry	6	17

REFERENCE BOOKS :

- Dalal, A.S.(2001). Our many selves. Pondicherry, India: Sri Aurobindo Ashram.
- Frankl, V. (1946). Man's search for meaning. New York: Poket books.
- Joshi, K. (ed) (2005). The Aim of Life. Auroville, India: Saiier.
- Krishnamurti, J. (1953). Education and the significance of life, Ojai, California, USA: Krishnamurti foundation trust.
- Walk with me: A guide for inspiring citizenship action (2006), New Delhi: Pravah pub.
- Wilson, T.D (2002) stranger to ourselves: discovering the adaptive coconscious Harvard university press.
- Chatterjee, D. (1998). Leading Consciously, MA, USA: Butterworth-Heinemann.
- Csikzentmihalyi, M. (1993). The Evolving Self: A Psychology for the Third Millennium. New York: Harper Collins.
- Dalal, A.S. (1987). Living Within, Pondicherry, India: Sri Aurobindo Ashram Trust.
- Gibran, K. (1996). The Prophet, Calcutta, India: Rupa & Co.
- Haldar, B. (2006). A Life Less Ordinary. New Delhi: Penguin Books. Translated by Urvashi Butalia.
- Joshi, P. (2006). Negotiating Identity: Voices of Children with Disabilities in Regular Schools. Contemporary Education Dialogue. 3(2), 1175-195.

Understanding the self

પ્રવૃત્તિઓ :

૧. તાલીમાર્થીઓ ધો.૯ થી ૧૨ ના વિદ્યાર્થીઓ અને સમાજ સાથે અસરકારક આદાન-પ્રદાન કરવાનો કસબ ખીલવે તે માટે એક યા વધારે કોલેજોએ આ વિષયના નિષ્ણાંતોને બોલાવી કાર્યશિબિર યોજવી.
૨. ચાર તાલીમાર્થીઓએ સમાજને લગતા કોઈ પ્રશ્ન પર ચર્ચા કરવી તે સમયે બીજા ચાર તાલીમાર્થીઓએ તપાસવું કે તેમના હસ્તકનો કોઈ એક તાલીમાર્થી ચર્ચા દરમિયાન કેટલો સ્વસ્થ રહ્યો, ઉશ્કેરાયો અને પોતાના મુદ્દાને ક્યાં સુધી વળગી રહ્યો તેની નોંધ કરવી આ સમગ્ર કાર્યક્રમનું અવલોકન અધ્યાપક કરશે.
૩. સ્વની સંકલ્પનાને આધારે કોલેજના અધ્યાપકે પ્રશ્નવલિ તૈયાર કરવી કે જે તાલીમાર્થીને (આવતીકાલના શિક્ષકને) એ બાબતમાં તપાસશે કે તે એના ભાવિ વિદ્યાર્થીઓને અભિમાન વિનાનું સ્વમાન કેળવવા કેવી રીતે મદદ કરશે.
૪. 'મારી કથની' હેઠળ દરેક તાલીમાર્થી છ વર્ષ પૂર્વેના તેના વિચારો અને વર્તનની આજના તેના વિચાર વર્તન સાથે ઉદાહરણો આપીને સરખામણી કરતું પેપર તૈયાર કરે અને એને તેનું વર્ગ સમક્ષ વાંચન કરી પ્રશ્નોત્તરી કરવામાં આવે.
૫. સત્રની શરૂઆતમાં દરેક તાલીમાર્થીને બે માસ માટે ડાયરી લખવા જણાવવું અને પછી એ ડાયરી લખવાથી પોતાના સ્વનો વિકાસ થયો કે ન થયો તેની બેઠક રાખવી.
૬. કોઈ એક વૃદ્ધાશ્રમ, અનાથાશ્રમ જેવી સંસ્થાની મુલાકાત પ્રસંગે અનુભવેલ યાદગાર પ્રસંગો અને તે સમયે તાલીમાર્થીને આવેલ વિચાર અને થયેલ લાગણીનું વર્ણન કરતો અહેવાલ અને તેની વર્ગ સમક્ષ રજૂઆત કરે.
૭. બ્લેક/શ્રી ઈડિયટક્સ, મંથન, અર્થ, નયા દૌર જેવા સામાજિક અને આર્થિક બાબતો અંગે સંદેશો આપતા કોઈ એક ચલચિત્રને જોઈને તાલીમાર્થી તઆત્મ નિરીક્ષણ કરે.
૮. તાલીમાર્થી સંવેદનાથી ભરપૂર પોતાની કોઈ પ્રસંગકથા, સ્વચરિત કાવ્ય, નવલિકા, સ્વચરિત એક નાટિકા વર્ગસમક્ષ વાંચન કરી તેમાં સમાવિષ્ટ પોતાના ભાવ અને વિચારોને સમજાવે.
૯. તાલીમાર્થીના બાળપણના કયા અનુભવોએ તેના મનપ્રદેશ પર ચિરંજીવી અસર પાડી તે પ્રસંગનું વર્ણન કરી કેવી અસર પડી તેની વર્ગ સમક્ષ રજૂઆત કરે.
૧૦. આંબેડકર, અબ્દુલ કલામ, જેવા મહાનુભવો કે જેમનું બાળપણ ગરીબાઈ અને સામાજિક અન્યાય સહન કરવામાં વીત્યું છે. તેનો બે ત્રણ તાલીમાર્થીઓ જૂથમાં એક કેસ બનાવે અને પછી તેના પર વર્ગમાં ચર્ચા થાય. (સાયલન્સ પ્લીઝ આઈ કે વીજળીવાળાનું પુસ્તકમાંના બનાવ પણ લઈ શકાય અને કેસ બનાવી શકાય.)

સુચના : ઉપર ૬ થી ૧૦ જેવા સમગ્ર વર્ગને ભાગીદાર બનાવતી પ્રવૃત્તિમાં તાલીમાર્થીઓની ભાગીદારીનું પણ મૂલ્યાંકન કરવું ઉપરની દરેક પ્રવૃત્તિ અંતર્ગત સ્વરૂપ દર્શાવવામાં આવ્યું છે.

નોંધ : ઉપર દર્શાવેલ પ્રાયોગિક કાર્યો, પ્રવૃત્તિઓ અને ક્ષેત્ર કાર્યોની યાદી સૂચન તરીકેની છે તાલીમાર્થીઓ અધ્યાપકોના સર્જનાત્મક માર્ગદર્શન હેઠળ પોતાની રીતે નવા પ્રાયોગિક કાર્યો, પ્રવૃત્તિઓ અને ક્ષેત્ર કાર્યો હાથ ધરી શકે છે.

B.Ed. Semester-IV (Revised)

Pedagogy of School Subject (Any two from given group)

* Student will have to prepare themselves content course of secondary school subject of std. 10th / Higher secondary school subject of std. 12th (For Accountancy & Economics) selected by the students and University exam will be conducted by the end of term. The format of this exam as per TET/TAT exam format related to subject content only.

Subject Code	Course	Syllabus
5b	Gujarati	Std-10 Gujarat State School Text book board Text book
5b	Hindi	Std-10 Gujarat State School Text book board Text book
5b	English (LL)	Std-10 Gujarat State School Text book board Text book
5b	Sanskrit	Std-10 Gujarat State School Text book board Text book
5b	Social Science	Std-10 Gujarat State School Text book board Text book
5b	Economics	Std-12 Gujarat State School Text book board Text book
5b	Accountancy	Std-12 Gujarat State School Text book board Text book
5b	Mathematics	Std-10 Gujarat State School Text book board Text book
5b	Science and Technology	Std-10 Gujarat State School Text book board Text book

- **This examination will be taken by Maharaja Krishnakumarsinhji Bhavnagar University. Multiple choice type questions will be asked based on knowledge, understanding and application of subject.**

પ્રશ્નપત્ર માળખું (કુલ ગુણ = ૭૦ માર્ક્સ)

Time : 2-30 Hours

Total Marks 70

Question 1 (A)-----	14
OR	
Question 1 A(i)-----	07
Question 1 A(ii)-----	07
*Question 1 (B) Short questions (Any four out of six)	04
Question 2 (A)-----	14
OR	
Question 2 A(i)-----	07
Question 2 A(ii)-----	07
*Question 2 (B) Short questions (Any four out of six)	04
Question 3 (A)-----	14
OR	
Question 3 A(i)-----	07
Question 3 A(ii)-----	07
*Question 3 (B) Short questions (Any three out of five)	03
Question 4 (A)-----	14
OR	
Question 4 A(i)-----	07
Question 4 A(ii)-----	07
*Question 4 (B) Short questions (Any three out of five)	03

* 1(B), 2(B), 3(B) and 4(B)   Short Questions (Answer in one or two lines only)

કોલેજ આંતરીક પરીક્ષાના ગુણનું માળખું (કુલ ગુણ ૩૦)

Time:1:30 Hours

Total Marks 30

Question1(A) _____ 05

Or

Question1(A) _____ 05

* Question1(B) Short Questions 03

Question2(A) _____ 05

Or

Question2(A) _____ 05

* Questio2(B) Short Questions 03

Question3(A) _____ 05

Or

Question3(A) _____ 05

* Question3(B) Short Questions 02

Questio4(A) _____ 05

Or

Question4(A) _____ 05

* Question4(B) Short Questions 02

*1(B),2(B),3(B) and 4(B)Short Questions(Answer in One or two lines only)

॥ ज्ञान रूपेण द्विज त्वम् ॥